

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND:

1 aasta peale . . . Kr. 2.—
1/2 aasta peale . . . „ 1.20
Väljamaa tellimine „ 3.—

Toimetus ja talitus asub:

TALLINN, RATASKAEVU TÄN. 22
Avatud kella 12—2 Telefon 433-26

Üksiknumbri hind 30 senti

KUULUTUSTE HIND:

1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . „ 20.—
1/4 lehekülge . . . „ 10.—

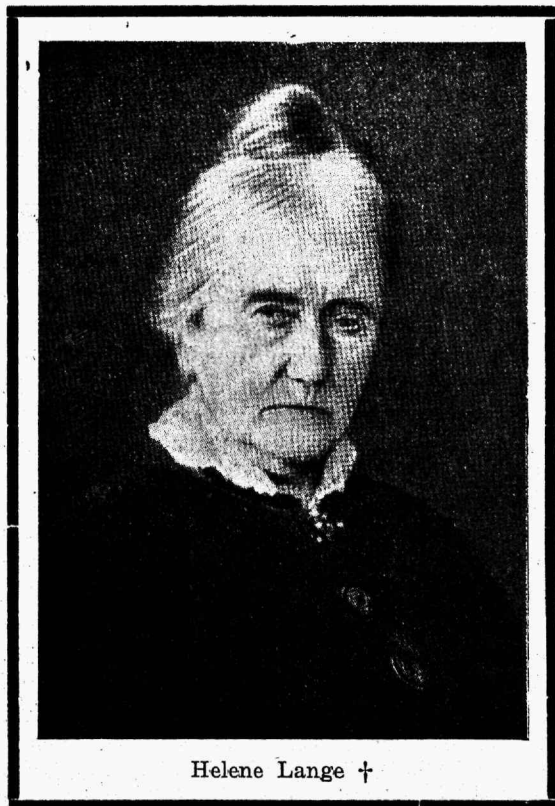
Tellimise hind koos „Eesti Naiseaga“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75

Juuli/August 1930

Nr. 7/8

IV aastakäik

Käesolev Naiste Hääle number ilmub suurendatud kaustas juuli ja augusti kuu numbrina. Järgmine number ilmub septembri algpäevil.

Helene Lange †

Helene Lange surnud.

Möödunud maikuu 14-mal päeval suri Saksamaa naiste juht, saksa naisliikumise kehastus — Helene Lange. Kogu maailma naised tundsid kaasa seda rasket kaotust, samuti nagu oli leinas kogu Saksamaa, mitte ainult naised, vaid terve rahvas. Helene Lange suri 82-a., — temale sai osaks haruldane õnn, näha oma elutöö saavutusi, näha oma isiku ja oma elutöö täielikku hindamist, samade püüete tunnustamist ja hindamist, millede eest tema oma „võitlusaegade“ (nagu ta neid ise nimetab) alguses sai niipalju kannatada toleaege ümbruse rõhuva enamuse, nii naiste kui meeste poolt.

Helene Lange, kes oli Saksa teadliku naisliikumise rajaja ja aluste looja, sündis 9-mal aprillil 1848. aastal Oldenburgis. Oma ema varajase surma tõttu sai ta väga vara iseseisvaks. Hariduse sai ta toleaege tavalises tütarlaste koolis, n. n. „Töchter-schule's". Noore tütarlapsena kaotas ta ka oma isa ja kuna ta vanemad jõukad ei olnud, algas ta toleaege haritud, üksiku naise tavaline elutee — kodukooliõpetajana. Suure ulatusega, anderikast tütarlast see muidugi

SISUKORD: Helene Lange surnud. — Märkmeid naiste suurpäivilt Viinis. — Omari väike orjalaps. — Naised Rahvasteliidus. — Kirjanduslik veste. — Põua päevilt: a) Närbinud kased; b) Pururumal; c) Kiri maalt. — Perenaise majanduslikud ülesanded praeguses ühiskonnas. — Praeguse aja kodukultuuri põhijooni (järg). — Ameerika abielumehed. — Kroonika. — Kuulutused.

rahuldada ei suutnud ja tundmine ning teadmine, et naistele ülekohtuselt olid suletud kõik edasipääsemise võimalused, tõukas Helene Lange naisliikumise okkalisel teele. Kuna oli enesestki selge, et ilma tarvilise ettevalmistuseta ja hariduseta tütarlapsed kunagi kaugemale ei pääse kodukooliõpetaja alt, algas tema Saksamaal, nagu seda tegid mujalgi naisliikumise algatajad, esijoones võitlema tütarlaste haridusvõimaluste eest. Mehed olid ühise müürina selle vastu, et tütarlapsed pääseksid kõrgema hariduse ligidale. Ka naiste hulgas leidis vaid üksikuid kaasvõitlejaid. Isiklise algatusena asutas Helene Lange tütarlaste edasiõppimise erakursused, mis ajajooksul välja arenesid praeguse keskkooli tüübini. Pealegi kasvas poolehoidjate hulk, eriti kui energilisel juhil õnnestus koondata naisõpetajaid Liitu, kust siis, vahepeal loodud saksa üldise naiseltsi abil, alalõp mata pealekäimisel ja kasvava mõju abil sunniti ka valitsust arvestama naiste hariduspüüetega. On võimatu siin kitsas raamis puudutada Helene Lange elutööd põhjalikult. Kuni oma viimase hingetõmbuseni oli ta saksa naisliikumise hingeks ja juhiks. Tema mõju ei piirdunud aga mitte oma kodumaaga. See hoog ja usk, need vankumata õiged põhimõtted, mis juhtisid Helene Lange elutööd, leidsid vastukaja, panid endid maksa kogu ilmas. Ta oli üks neist, rahvuse ja riigi piiridest üleulatavatest isikutest, kellele kogu inimsugu võlgneb tänu. Juba selle naiste viimastel eluaastatel sai temale osaks üldine tunnustamine ja lugupidamine ja tal oli see suur ja haruldane õnn, et ta ise sai üle anda oma elutööd omaenese poolt valitud noorematele jõududele, keda ta uskus nagu iseenest. Saksa naisõpetajate liidu usaldas ta juba mõne aasta eest dr. Emmy Beekmann'i juhtimisele, kes oli üks ta paljudest „hinge- ja südame tütardest” ning oma elutööd kandjat saksa naisliikumises nägi ta selle praegu silmapaistvas juhis, oma ligidamas kaastöölises ja noores sõbras dr. Gertrud Bäumeris. Helene Lange elutööd tema matusel hinnates, ütles dr. Gertrud Bäumer muuseas: „Kui Helene Lange't asetada ajalukku, naiste ajalukku ja vaimlise arengu ajalukku, siis võiks vast küll öelda, et tema oli esimene naine, kes naiste elu teadlikult ja plaanikindlalt tahtis juhtida mõistuse asjalikkusele. Mitte selleks, et kustutada loodust, kirge ja tundmusi. Tema enese loomus, mis ikka ja alati oli palju tugevam tundmuse, kui mõistuse alal, ei oleks sarnast hädaohtu mõistagi suutnud. Tema tundmused jäid kuni lõpuni,

hoolimata ta mõistusest ja laiaulatuslisest vaimlisest tööst, alati lapselikuks. Ta jäi oma tundmuses ikka lihtsaks, ilmeksimatult iseeneseks. Tema kõrval tundusid teised kõikuvad. Ta jäi ka lõpuni nooreks ja rõõmsaks. Nii ta ei osanud kartagi naiste „intellektualiseerimist”, kui ta algas võitlust naiste vaimlise elu arenemise, naiste mõistuse teritamise ja teadusliku töö võimaluste eest. Tema elutöö tuum ja püüe oli: kasvatada naised, ükskõik mis alal see oma rahva elus tegutseb, selget vastutustunnet, mis põhjeneb mõistusel, mitte ainult tunnetel.

Naisliikumises ei näinud tema esijoones ei majanduslist liikumist, ei naiste välist vabanemist. Naisliikumine oli tema arvates naiste üheväärtuluse maksa panemine vaimlises alal, selle maksa panemisel elu kaaskujundamine. Iga uue võidu puhul, olgu see majanduslises, sotsiaalsel või poliitilises alal, mis naised kätte võitsid, nägi tema ikka ainult seda sügavamat mõtet — loova naisjõu maksmapanemist uute eluväärtuste kujundamisel.

Helene Lange oli vankumatu. Vankumatu oma vastaste ees, samuti ka oma poolehoidjate hulgas. Ta oli meile, noortele, vali kasvataja, oma vastastele järelandmatu võitleja. Vali ja järelandmatu, asjalik, — sagedasti jäi ta ükski. Kuid ometi tunneme meie nüüd kõik tema vastu ainult armastust ja lugupidamist, esijoones sooja armastust. Ja selle kutsub välja just see lihtne, eksimatu loomulik tervek — isik, selle isiku otsekohene sirge tegu-joon.”

Saksa naised, saksa demokraatlik partei, kuhu kuulus Helene Lange, dr. Bäumer, ta ligidane kaastöölise said kaastundeavaldusi üle kogu maailma, esijoones aga oma kodumaalt, algades riigi kantsleriga, parlamendi esimehega, valitsuseliigetega. Eriti soojad on järeelhüüded, mis ilmunud ta poliitiliste vastaste leeri ajakirjanduses, niihästi pahem- kui parempoolses.

Ka meil, eesti naistel, on küllalt põhjust mäletada tänumeeles Helene Lange elutööd. Ilma tema võitluseta poleks naiste haridusvõimalused tänapäev ilalgi nii avarad, kui nad meie naisnoorsoole osaks saanud. Helene Lange oli üks tänapäeva ajavaimu põhjapanevamaid rajajaid, tema elutööga ligemalt tutvunemine peaks iga noore haritud naiste aukohuseks olema. Ilusa, ühtlaselt huvitava ja köitva pildi selle suure naiste elutööst saame ta enese elumälestustest „Lebenserinnerungen”, mis ilmus 1922. aastal F. A. Herbigi

kirjastusel. Naisorganisatsioonide raamatukogudele võib seda raamatut soojalt soovitada. Suurte isikute, suurte naiste eeskuju

õpetab meid, aitab meil leida õiget suhtumist nii sagedasti naistegi poolt ebamõistetavasse naisliikumisesse. *Marie Reisik.*

Märkmeid naiste suurpäevilt Viinis.

Nüüd on nad siis möödunud, need ammu ettevalmistatud ja ammu oodatud Rahvusvahelise Naisliidu peakoosoleku päevad. Üle iga viie aasta koguvad naised tervest maailmast kokku, ei karda nädalate, isegi kuude pikkuseid reisisid selleks, et ühiselt arutada põlevamaid naisküsimesi.

26. maist kuni 7. juunini oli see kirju naistepere koos Viinis ja vana Viini Hofburgi seinad pole vist küll varem näinud nii kirjut, ilmekat naistepere, kuulnud niisugust keeltesegadust, kui nende pea kahe nädala jooksul. Peab otsekohe tunnistama, Viini linn ja Viini naised olid näinud palju vaeva, et teha koduseks elu neil väsitavail päevil. Hommikust hilise õhtuni kestvad töö- ja kõnekoosolekud, vahepeal kõiksugu pidustused ja vastuvõtmised väsitasid vist lõpuks ka kõige vastupaneyamad.

Tänavusel peakoosolekul kulus palju aega ära Rahvusvahelise Naisliidu põhikirja muutmisele. Kuigi muudatused olid hoolikalt ette valmistatud, üldjuhatusel poolt juba paari aasta eest heaks kiidetud, rahvuslistele liitudele juba mõne aja eest seisukoha võtmiseks kätte saadetud, kulus nende arutamiseks siiski mitu päeva. On ju arusaadav, et nii mitmekesine kogu, nagu seda on Rahvusvahelise Naisliidu peakoosolek, kus asjaajamist teataval määral takistab ja venitab veel kolme keele tarvitamine ja alaline tõlkimine, teeb töö vähe raskepäraseks. Olulisemad põhikirja muudatused on, et tulevikus peetakse peakoosolekuid iga kolme aasta järele, senise viie aasta asemel, kuna aga valimised võetakse ette iga kuue aasta järele. Uuendus on ka see, et tulevikus Rahvusvahelise Naisliidu juhatajaks võib olla üks isik ainult kahe valimisjärgu kestel. Pikemaid vaielusi tekitas ka liikmemaksu kõrgendamine, mis hädatarvilik ja tingitud Liidu töö arenemisest. Osutu-

vad ju liikmemaksud ainukeseks Liidu sissetulekuks.

Kaugelt huvitavam ja tähtsam osa peakoosoleku tööst on aga komisjonide aruanded ja resolutsioonide vastuvõtmine. On selge, et Rahvusvahelise Naisliidu poolt vastuvõetud resolutsioonid, mis kõik on rahvusvahelise ulatusega ja milledega tahetakse mõjutada nii Rahvasteliitu kui ka üksikuid riike tulevaste rahvusvaheliste konventsioonide väljatöötamisel ja ratifitseerimisel, ei tohi olla liig arvurikad ja koguni mitte pealiskaudsed. Sellepärast on Liidu komisjonid iga resolutsiooni kallal töötanud viis aastat. Nende aastate jooksul on kogutud vastavaid materjale üle kogu maailma, nende materjalide põhjal on formuleeritud kõige hädalisemad nõuded teatavate alade kohta. Tänavune peakoosolek võttis vastu terve rea resolutsioone igast komisjonist. Komisjonid ja nende tööalad on „Naiste Hääle” lugejatele tuttavad, sellepärast ei tarvitse siinkohal nende juures eriti peatuda. On ju ka täitsa võimatu tuua siinkohal üksikasjalikku peakoosoleku ja selle tulemuste aruannet, kuna ajakirja piiratud ruum seda ei luba. Sügisisel meie Naisliidu peakoosolekul ja naiskongressil on asjast huvitatuil võimalus kuulda üksikasjalikke andmeid Viinis tehtud tööst.

Üks huvitamatest ettepanekutest oli rahva tervishoiu komisjoni poolt välja-töötatud emakaitse ettepanek. Nagu teada, on juba mõne aasta eest teoks saanud lapse Magna Charta, milles on koostatud kõik need õigustatud nõudmised, mis lapsel, tema kaitse seisukohalt, on ühiskonna vastu. Need lapse kaitse nõudmised töötati omal ajal välja just Rahvusvahelises Naisliidus. Hiljem arendas seda tööd Rahvusvaheline Lapse Päästmise ühing ja kuulutas välja praegu maksva lapse Magna Charta. Nüüd on Rahvusvaheline Naisliit välja töötanud need

nõudmised, mis ema kaitse seisukohalt tulevad esitada ühiskonnale. Peakooolekule esitati ja kiideti selle poolt heaks järgmine ema „Magna Charta“:

„Rahvusvaheline Naisliit, milline esitab üle 40 miljoni naise, tunnistab:

1. Iga naine, kes julgeb enese peale võtta ema kohused, väärrib lugupidamist.

Naine, kes kannab ema raskused, kannatused ja kohused, väärrib kõigi lugupidamist; kõneviisid ja kõlblised vaated ei tohi asetada vallaslapse ema hädaohtu, et ta oma laps võiks kaotada lugupidamise temast.

2. Igal emal on õigus terve lapse ja oma enese tervise kaitse peale.

Emale tulevad kindlustada toetus, rahu ja ravimine, mis temale võimaldavad sünnitada tervet ja tugevat last, ilma et emakssaamine saaks temale kannatuste ja haiguste allikaks. Nimelt: a) peab temale võimaldama enne ja pärast sünnitamist tarvilikku puhkeaega, mille kestel tema ülevalpidamine peab olema kindlustatud küllaldase emadekindlustuse kaudu ja ta tööleping ei tohi emakssaamise põhjusel mitte kaotada maksvust; b) igale tulevasele emale peab osaks saama selgitus niihästi tema enese kui ka tulevase lapse tervishoiu suhtes; d) igal emal peab olema võimalus tuua oma laps ilma tarviliku hoole ja ravi all, mida nõuab ta seisukord.

3. Igal emal on õigus toita ja ravida oma last.

Igale emale peab võimaldama täita oma otsekohesemat kohust — toita ja kasvatada oma last; selleks peab temale andma õpetust ja juhtnööre ning naistööliste peavad asutused siin abiiks olema ja neile peab võimaldama selleks aega, ilma et selle all kannataks nende tööleping.

4. Igal emal on õigus oma lapse ülevalpidamise ja kasvatamise peale.

a) Abielus ema on õigustatud nõudma osa oma mehe sissetulekust, mis vastab tema laste arvule ja nende ülevalpidamisele.

b) Mahajäetud, lahutatud või vallasemadele tuleb võimaldada isa vastutusele võtmist ja õigust tema käest nõuda toe-

tust lapse ülevalpidamiseks ja kasvatamiseks.

d) Varanduseta ja sissetulekuteta ema peab saama kogukonnalt tarviliku toetuse oma lapse ülevalpidamiseks ja kasvatamiseks.

5. Igal emal on oma laste suhtes samad õigused kui isal.

Isa võimu peab asendama vanemate võim ja emal peavad olema isaga ühesugused õigused lapse eestkostmisel, kasvatamisel, kutse valikul jne.

6. Igal emal peab olema õigus oma riigi avalikust elust, millest ju oleneb ta lapse saatus, osa võtta.

Naiste hääleõigus ja naiste osavõtt avalikust elust peavad võimaldama emale oma mõju igal alal maksma panna, olgu see rahva tervishoid, haridus, sõjaväekohustus, sõda ja rahu või mõni muu ala, mis seotud lapse edaspidise saatusega.”

See on esialgne „Ema Magna Charta” kava. See esitatakse täiendamiseks ja heakskiitmiseks teistele asjast huvitatud organisatsioonidele.

Laste hoolekande komisjon otsustas tulevases tegevusjärgus erilise uurimise alla võtta raskelt kasvatavate lapse, laste kurjategijate ja nõdramõistusliste laste küsimuse.

Naistööliste kaitseseaduste küsimuses, mille kohta kogutud väga palju materjali, ja missuguse küsimuse kohta naiste enese hulgas väga lahkuminevad arvamisid, võeti suure hääleenamusega vastu järgmine resolutsioon:

„Otsustatakse, et Rahvusvaheline Naisliit naiste töökaitse seaduste kohta ei võta seisukohta enne, kui ta selles asjas pole astunud ühendusse ja ühiselt küsimusi arutanud naistööliste- ja teiste asjast huvitatud organisatsioonidega.”

Arutusel oli ka 1928. aasta palga alammäära konventsioon. Selle konventsiooni uurimine ja läbiviimise võimalused üksikutes riikides võeti Rahvusvahelise Naisliidu tegevuskavasse. Üldiselt olid kõik komisjonid töötanud väga asjalikult ja tulemuseks oli suur hulk huvitavat materjali, mille najal on võimalik välja töötada aluseid hädalisemate rahvusvaheliste konventsioonide jaoks, mis seni veel teostamata ja missugused — konvent-

siooni olemasolu puhul — aitavad kinnitada selle vajadust.

Üks tänavuse peakoosoleku rõõmustavam saavutus on, et peakoosolek kiitis heaks ja kinnitas juba aastaid kõne all olevad koostöö alused teiste suuremate rahvusvaheliste naisorganisatsioonidega, eestkätt Naiste Hääleõiguse Ilmaliiduga. On selge, et sarnane koostöö ja tuleviku jaoks otsustatud ühine väljaastumine tarvilistel kordadel tähendab naiste mõjuvõimu kasvamist ühelt poolt ja suurt jõudude kokkuhoidu teiselt poolt.

Rahvusvahelise Naisliidu peakoosoleku töökoosolekud on paratamatult väga kuivad ja asjalikud. Neil pole aega üldküsimumuste arutamiseks ega pole võimalust esineda hiilgavate kõnedega. Selleks, et naisesitajaile anda võimalust kuulda kõige parimaid maailma naiskõnelejaid ja juhtivamaid naisi, korraldatakse harilikult peakoosoleku ajal mitmed suured avalikud kõnekoosolekud, kus need naised esinevad. Tänavu oli Viinis korraldatud kaks niisugust koosolekut, milledest üks oli pühendatud naisnoorsoole ja kus käsitati küsimusi, mis naisnoorsugu, tulevase Rahvusvahelise Naisliidu tegelasi, huvitama peaks ja teine oli pühendatud Liidu lemmikaatele — rahu küsimusele. Mõle-

mist koosolekust, kus esines terve rida hiilgavaid kõnelejaid, oli osavõtt väga elav. Eriliselt head kõnelejad esinesid rahukoosolekul, millel ütles sütitava avasõna Austria naisliikumise veteraan, armastus- ja imetlusväärne 92 aastane Marianne Hainisch. Hoolimata omast kõrgest vanadusest hoovab sellest naisest niipalju emalikku armastust, hoogu, jõudu ja tulist usku, et see mõjus vaimustava elamusena kõigile noorematele; sellega on ka seletatavad need tormilised auavaldused, mis sellele naisele osaks igal ta ilmumisel. Rahukoosoleku juhatajaks oli lady Aberdeen ja seal esinejatest naistest paistis silma India kuulsalt hea kõneleja, advokat Cornelia Sarabji. Kõige tuumakam ja asjalikum oli aga küll vist Saksa riigipäeva liikme, siseministeeriumi nõuniku ja Saksamaa Rahvasteliidu delegaadi Dr. Gertrud Bäumer'i kõne teemile: „Kas on naistel erilised ülesanded rahvastevahelise arusaamise arendamisel?” Omas sisukas ja veetlevas kõnes seletas Dr. Bäumer, et sageli sellele küsimusele vastatakse jaatavalt väga kergelt ja pealiskaudselt. Eriti armastavad mehed rõhutada, et naiste osa on siin vastava pinna loomine. Mis tähendab õieti rahvusvaheline arusaamine? Selle eeldu-

Omari väike orjalaps.

Mälestus Marokost.

Rändasime ühel näärikuisel pärastlõunal Marrakechi, Maroko lõunapoolse suurlinna, sukhides, nagu nimetatakse kaupluste- ja käsitöölise linnajagu. Ilma araablasest juhita ei maksa katsudagi tungida sinna hämarasse, sopolisesse labürinti, kui ei taha eksida eluajaks. Imelik, keskaegne maailm! Igal käsitöölisel on oma sukh, igal tootel niisama. On kullas-, hõbe- ja vaskseppade sukh, värvijate ja vilttekkide sukh ja söögikraami sukh. Sukhid ise on poolpimedad tänavad, mõnikord pillirooga varjatud, enamasti lahtised, harva katusega varustatud, ja kauplused ja töökojad on ainult kitsad õõnsused.

Ja siis jõudsimme sukhide vahel, müüridega piiratud, tühjale platsile, mille keskel mingisugune sammastik ja kahel pool müüri sees koopataolisi kivikonge.

„Orjaturg!” seletas juht.

„Veel kaheksateist aastat tagasi müüdi siin

avalikult orje, suuremalt jaolt Suđani neegreid, oksjoniteel. Prantslased, kui maa lõplikult vallutatud, keelasid ühtlasi avaliku orjakauplemise. Olen ise poisikesepõlves sagedasti olnud juures, kui orje müüdi. Nad ootasid oma korda müüri õõnsustes, mille järele nad toodi kesk turgu nagu karja järele vaatamiseks.”

„Ja nüüd — kas nüüd siis enam orje ei peeta?” küsisime.

AGA juht puikles vastusest kõrvale ja muutus imelikul viisil saladuslikuks ja vaikivaks. Oli selge, et ta ei tahtnud mõnel põhjusel rohkem rääkida.

* * *

Vastuse oma küsimusele saime alles, kui meile oma sõprade, noore Marrakechis elutseva Eesti arsti ja tema naise abil avanes maurikodu harilikule reisijale nii kinnine ilm.

Kuis on meelegujutust veetlevad medina, vanalinna, tänavate lõppematud, siledad müürid, mille taga aimab idamaa aedu ja

seks on üksteise mõistmine. Käsk: „Sa ei pea mitte tapma” pole maksev ainult üksiku isiku kohta, vaid palju sügavamas mõttes veel rahvaste elu kohta. Rahvastevaheline arusaamine, millest üldse maksaks kõneleda, tähendab uut rahvastevahelist üksteisesse suhtumist, mis eriti peab avalduma kahel alal: rahvaste enesemääramise õiguse tunnustamises ja väemusrahvaste õiguste tunnustamises.

Iga naine teab, et elu jääb pinnapealseks ja tühjaks, kui ta ei ammuta omale jõudu rahvustundest ja jõust, Seda tõde ei tohi unustada rahvusvaheliseks tööks ühinemisel. Ja mida sügavamalt meie juurdume omas rahvuses, seda parem mõistame ja austame ka teiste rahvustunnet. Kui naiste rahuliikumine oma sügavamat mõtet ja ülesannet täita tahab, siis peab olema tema püüdeks luua siin maa peal uus hingeline olukord, olukord, mida mitte ainult mõistuse ja rahvaste vaimise koostööga luua ei saa, vaid milline peab välja kasvama sügavamatest hinge elamustest.

Dr. Bäumer väljendas omas kõnes, mis avaldas suure isiku loovat vaimu, püüdeid, mis pesitsevad kõigi ideeliste naiste tahetes ja seda väljendust tervitasid tormilised kiiduavaldused.

Lõunamaalasele omase temperamendiga ja hiilgava kõneanniga kõneles Ruomeenia populaarsem ja rahvusvaheliselt tuntud, muuseas Eestile väga sõbralik printsess Cantacuzena, ainele „Rahuaate teostamine kasvatuse kaudu.” Üldse peab ütleva, et kõik sel ja ka teistel avalikkudel koosolekutel peetud kõned vääricks nende täielikku äratoomist siin ka Eesti naistele. Kahjuks ei luba seda ruum.

Austria vabariigi valitsus kui ka Viini linna omavalitsus suhtusid naiste tööse äärmiselt suure poolehoidu ja sõbralikkusega. See väljendus peakoosoleku avamisõhtu tervitustes valitsuse ja linna esitajate poolt, samuti ka väga suurejooneliselt korraldatud vastuvõtmises ja linna asutustega tutvustamises.

Kõigile osavõtjale jääb vist küll alaliseks meelde tore bankett, mille Viini linn korraldas naisdelegaatidele omas imeilusas, suurepärasel raekojas. Üle tuhande naise võttis sellest osa. Kirju ilus pilt, mis koosnes kõige mitmekesisematest tüübidest, pilt, mida elustasid paljude maade rahvariided, lillede küllus, ülev meeoleu, Viini paremate kunstnikkude esinemised laulu, deklamatsiooni ja tantsu alal, — see kõik jättis unustamatu piduliku mulje.

kuldehtes odaliske! Ei aknaid, ainult siinseal väike, raudvõrega avaus, — ukсед pealtnäha, igaveseks suletud, raudtelgedega kindlustatud, sagedasti madalad, mustaks värvitud nagu keldriuksed. Kui Euroopa arhitekt teeb põhjamaadel kõik, et avada maja päikesele, siis katsub ta araablasest ametivend igal viisil päikest tõrjuda. Päike ei olegi enam Marrakechi laiusekraadil miski õnnistud Looja silm, vaid torkav, hädaohtlik, kuri, täis ähvardust.

Aga kliima niisugusena ei ole üksinda loonud maurimaja ja ta eraldumist. Niisama suurel määral on selle põhjuseks olnud naise seisukord muhameedi maailmas. Ta on kindlus, — ja vangla ühtlasi. On hulk naisi, kes eluajal tast välja ei pääse.

Oli Ramadani, muhameetlaste suurpaastu, laupäev, kui dr. P. ja ta naise seltsis läksime õhtust sööma kaupmees Omari juurde, kellel oli suur vaskasjade ja vaipade kauplus sukides.

Omari maja oli tuliuus, — neljanurgeline, lahtine õu, ilusa, valge ja halli mosaiikiga, aga

ilma rikkamate majade aiata ja purtskaevudeta. Alumisel korral oli kolm tuba, üks nendest köök, — kitsad, ilma akendeta ja ilma mööblita peale lambavillaga täidetud ja vaipadega kaetud patjade seinä ääres.

Olime juba külasthanud mitu mauri kodu ja teadsime maja kombes! Võtsime ukse juures kingad jalast ja istusime patjadele.

Kõige pealt muidugi teejoomine. Tuuakse sisse madalate jalgadega metallkandikud teekannude ja klaasidaga. Peremees surub teekannusse esiteks peotäie teed ja siis värskeid mündilehti ja suure tüki suhkurt. Tulemus on väga imal, kergesti uimastav tee, mida kombe järele peab jooma kolm (pool-) klaasi enne ja kolm pärast sööki.

Teele järgneb söök: esiti hautatud kana savikausis, mida sööme sõrmedega, leotades leivaviilukit soustis, kuna peremees ütleb: „Bis millah!” Siis mingisugust lihasööki, niisama savikausis. Pinnal ujub õililaike, ja nende vahel munarebusid, apelsinitükke, sügavamal aga riisi, ja sõrmeotsa suuruseid lihakooke, õudse, südantpööritava vürtsiga

Ja kui lõpuks küsime, mis meie, Eesti naised, õppisime Viinist?

Selle peale vastata polegi vast mitte väga kerge. On igatahes selge, et meie püüdma peame neist rahvusvahelistest koosolekutest sagedamini osa võtta, vastasel korral tundume seal võõratena ja on meil raske leida õiget suhtumist naiste rahvusvahelise töö õilsatesse ülesannetes. Meie oleme üks väiksematest üksustest Rahvusvahelises Naisliidus. Ainult Island on meist väiksem. Vormiliselt on Rahvusvahelise Naisliidu liikmed kõik üheõiguslised — igal rahvuslisel liidul on ühepalju hääli. On aga täitsa selge, et suurtel rahvastel on teine kaal kui väikesel, nii tundub see ka seal. Üldiselt aga peame ütleva, et väikesel Eestil on palju häid sõpru Rahvusvahelises Naisliidus, eesotsas selle juhataja lady Aberdeen'iga, kellele peale oma külaskäigu Eestisse paari aasta eest, on trüit seltsinud meie südamlise sõbrana üks mõjukamaist juhatustliigetest — preili van Eeghen. Viini koosolekul süvendasime omi sõbralikke suhteid peaaesjalikult oma ligemate naabrite ja sõpradega — Soome, Poola, Läti ja Rootsi naisliitude esindajatega. See on igatahes rõõmustavaks tulemuseks ja võib meile tulevikus olla väga kasulik.

Rõõmustava tulemusena võib igatahes märkida, et Eesti naiste töö ja püüded liiguvad õigetes rööbastes. Meil ei tarvitse häbeneda oma tööga, ümberpöörduvalt, meie tegevus, meie saavutused, leiavad Rahvusvahelises Naisliidus väga head hindamist. Meie tegevusaeg on olnud lühike, — on selge, et kogu see aeg on olnud suurelt osalt otsimise ja organiseerimisejärgk kõigile meile. Kuid tundub kindlalt, et oleme õieti tabanud ajavaimu ja meie tegevus ja püüded on samad, kui kogu maailma naistel. Jätkame seda sellepärast julgesti samas sihis, süvendume vaid veel. Tundub, et meil on tarvis oma organiseeritud naiste ühendust luua veel tihedamaks ja kindlamaks, kasvatada endis ühistunnet, sest sellega kasvab jõud. Ja üle kõige vajame jõudu. Siis suudame omas ühiskonnas rakendada tööle ja panna maksma ka loova naisjõu, mis kindlasti rikastab inimkonda. Eriti meie väikses ja kehvast riigis peavad ju igal alal tööle rakenduma kõik ja tuleks igat uut jõudu tervitada. Sellepärast tundub enam kui imelik, et meil siiski valitsemas suurel määral naiste kui avalikkude tegeleste alahindamine, isegi hukkamõistmine, et meie avalik arvamine on valmis hindama küll naiste tegevust mujal maail-

segatud. Peremehe Omari sõber õngitseb kõik aeg meile riisi hulgast neid lihakooke, — näpudega muidugi. Omar ise, nagu komme nõuab, ei söö enne kui meie oleme lõpetanud.

Kolmas söök seegi oli kana, kuulus *kuskus*, mida mõnikord võib ka saada Maroko hotellides. On neid, kes teda haruldaseks maiusroaks peavad. Kuskus koosneb keedetud kanast, mannatangudest, porganditest ja kaalikatest.

Kiidame võidu ja ütleme:

„Msjann“ ja „Msjef“. (Küll on tore! — Suurepärane!)

Agas just siin Omari majas nägime unustamata pildi.

Olime juba dr. P-lt kuulnud, et majaorje ikka edasi peetakse mauri peredes, kõigest hoolimata, kuigi neid ei ole enam luba avalikult oksjonil müüa ja neil seaduse järele on mingisugune teoreetiline õigus majast lahkuda kui tahavad. Olin juba mitmes majas näinud neegrinaisi uksevahtidena ja keetjadena, — ainukesed naisterahvad, kes mauri-

majas liiguvad ilma linikuta ka meeste juuresolekul.

Omari majas teenis meid teejoomise ja söögi ajal väike neegritüdruk. Ta oli ea poolt alles laps, kuus, ütle kuus aastat vana, mitte veel seitsmendat sünnipäeva näinud, aga oma vanuse kohta pikk, kuigi kõhn. Imelik oli vaadata ta paljaid käsivarsi, kui ta kandis rasket metallkannu, täis keevat vett, ehk kallas meile vett käte pesemiseks. (Käsi pestakse mauride kodus ikka enne ja pärast sööki.) Ta väikestes lapse käsivartes olid nimelt päris selgesti näha arenenud lihased!

Nii ta talus köögi ja toa vahel raskeid teekandikuid, jagas teeklaase, — kõik nobedalt, ilma käsku ootamata, sõnalausumata.

Vaheajal, meie süües ja juues, ta seisis liikumata uksepiida najal, pruunid käed enamasti rinnal risti, valmis kuulama peremehe väiksematki vihjet. Oli näha, kuidas uni tikkus talle peale, sest kell lähenes kümnele, ja ta haigutas sagedasti, aga ei liikunud oma kohalt. Ta suured neegrisilmad varitsesid

mas, meie eesti naiste püüdeid ja saavutusi aga kohtleb ääretu suure umbusaldusega. Teatava määraneni on küll ka vist naised ise selles süüdi, kes ise esinevad sagedamini arvustajatena kui tegijatena. On aga päris kindel, et, kui meie suudame ühineda ühemeelseks naispereks, kellel südameel rahva parem käekäik ja kui meie

selle heaks ühiselt rakendame tööle oma parema jõu, siis varsti võime tunda endid suurte ja vana kultuurrahvaste naispere üheväärtusliste liikmetena. Rahvuslisest ühistundest kasvab välja rahvusvaheline ühistunne, mille ülendavad hetked olid vist küll kõige suuremaks elamuseks Viini koosolekuist osavõtjaile.

Naised Rahvasteliidus.

On öeldud, et maailma südäi tujub Genfis — Rahvasteliidus. Kui see on õige, ja mina ühisklikult usun, et see nii on, siis peavad naised olema selle tujuva maailma südäme õjaks.

Juba palju varem, kui loodi Rahvasteliit, astusid naised üle kogu maailma, Susan B. Anthony ja May Wright Sewell'i algatusel kofku ja löid Naiste Rahvaste Liidu, millele pandi nimeks Rahvusvaheline Naiste Liit. Nad püüdsid veel edendada rahvaste vahelisi arusaamisi ja sõprust. Kui 1919. aastal Pariisis arutati Rahvasteliidu põhikirja, siis võtsid president Wilson ja kogu Komisjon vastu nende naiste esitajaid, eesotsias lady Aberdeen'iga, ning nende mõjutusel võeti põhikirja art. 7, mis kääb järgmiselt:

„Kõik koshad Rahvasteliidus ja sellega ühenduses olevates asutustes, siia hulka arvatakse ka sekretariaat, on ühhejuguvalt avatud nii meestele kui naistele.“

Tänu sellele paragrahvile on naised oja võtnud Rahvasteliidu tööst ühisklike riikide esitajatenadelegaatidena ja ekspertidena, kuid ma ei või öelda, et see hetini oleks üldine nähe: vaevast kofin Rahvasteliidu liikmeks olevaist 54 riigist on oma delegatsioonide hulka võtnud ka naised. Siiski — iga aasta näeme meie, kuigi aeglaselt, siiski järjekindlat riikide arvu tõusu, kes ka naised arvavad küllalt vastutusvõimelis- teks osavõtmisjeks Rahvasteliidu tööst, ja ma ei usu, et need riigid on pidanud kahjatsema oma õhtust!

Sarilikult võtavad naised oja Rahvaste-

peremehe pilku. Ainult kord terve aja kestes märkasin teda oma õlga ukse piida vastu najatavat.

Omar, noorevõitu, lahke, healoomuga mees (ta naine muidugi ei olnud juures) jutustas nagu päris iseenesest mõistetavat asja, kuidas ta oli tüdruku ühes ta emaga ostnud.

„Ema suri, ja nõnda ma pidasingi tüdruku,“ ta ütles. „Hea töötetija, tubli töötetija, — panime ta tööle juba kahe, kolme aastastelt.“

Ja Omar hakkas ülistama oma orjalast:

„Ei maga see tüdruk ülearu,“ ta kiitis, „pane pikali alles pool üksteist õhtul ja on jalgel esimesena kell pool viis hommikul. Ta on minu isiklik ori, õhtul peidab ta mind voodi ja äratab iga kord kell kuus, käib kogu- ni veel õöselgi vaatamas, kas voodivaip oma kohal.“

Ja Omar hüüdis:

„Zenaida!“

Tüdruk oli silmapilk valvel.

Proua P. oli toonud Zenaidale külakosti,

kaks hõbe- ja kuldpaaberisse mähitud shokoladiraha.

Ja nüüd sündis ime: need varavanad, tõsised, naeratuseta unustanud lapse näojooned nagu tõmbusid harjumata naeratuseks, mis valgus ikka laiemale, kuni suu välkuvate neegrihammastega avanes.

Vaevast uskusime silmi: orjalaps oskas siis naerdagi!

„Ma panen ta kord heale mehele, kui ta täiskasvanuks saab,“ ütles Omar lahkelt. „Ta on hea tüdruk, tubli tööinimene!“

Ja meie istudes siin Marrakechi vaipade kaupletate patjadel, lõhnav imal münditee ees, Zenaida ukse vahel seismas, kartlikult, häbelikult naeratades, oli äkki kuulda tänavalt pikaldast, rõkkavat pasuna puhumist.

„Ramadan!“ Omar ütles.

Ramadan, kevadine suurpaast, oli alganud. Homsest päikesetõusust saadik paastuksid kõik õigeusklikud moslemid, sultanist kuni Omari väikese orjatüdrukuni.

Aino Kallas.

liidu 5-ma komisjoni tööst, kus arutatakse jotsiaalseid küsimusi. Sagedasti on naised esinenud selle komisjoni aruandjateks Rahvasteliidu üldkoosolekul. Wist ainult üksainus naine, mrs. Bugge Wickjell on oja võtnud 1-je komisjoni tööst, kus arutatakse õiguslikke küsimusi; kuid mitmed naised on olnud 2-je komisjoni liikmed, kus on arutatud liikumise ja transiidi, terwishoiu ja epideemiade küsimused.

On ülestigine rõhutada jinkohal, et kõik need küsimused on naistele oluliselt tähtsad ning et naisre kaastöö neis komisjonides võib olla väga kasulik. Õigusejärealt peaks ju kõik küsimused siin maa peal tulema vaatamiseks samu naise kui mehe seisukohalt, kuna naised moodustavad poole inimkonna. Minu nõuetav asjaolu selle juures on, et naised oleksid asjatundjad.

Maatleme nüüd Rahvasteliidu sekretariaati. Kui teie külastate „Rahvaste palee'd", siis leiute teie naist igas osakonnas ja asutuses, kuid peaaegjalikult masinabirjutajate hulgas, kus neid leidub üle saja. Siin on kõik masinabirjutajad ja stenograafid naised, ja kui need ühes arvata, siis võiks öelda, et Rahvasteliidus on sama palju nais- kui meesametnikke. Kuid see arvuline kokkuvõte ja kirjakaal pole mitte siuline, sest vastutusrikkamatel kohtadel on meeste ülekaal vägagi tunduvalt. Siiski on mõned ühtlased väga kõrge ja vastutusrikkad kohad algulisele peale usaldatud naiste kätte. Erilise heamee-

lega nimetan siin miis Florence Wilson'i, keda nimetati Rahvasteliidu raamatukogu esimeheks kokkuseadja ja juhataja. Miis Wilson algas oma elutööd Columbia ülikooli raamatukogus, temal olid veel mitmed naisabilised ning nende töö Rahvasteliidu raamatukogu teostamisel on leidnud üldiselt kõrget hindamist.

Rahvasteliidu ametlik häälekandja on toimetatud naine, Dr. Gertrude Dixon'i poolt. Peaegu kõigi osakondade sekretärid on naised ja sihemise asjaajamise osakondade eesotsas sejuwad mitmed naised. Ma nimetan ka pr. Coltin'i, kes juhib laste hoolkande osakonda.

Üks naine on ühe sektiiooni juhataja: see on Dame Rachel Crowdy. Tegelikult alluvad teemale taks sektiiooni: jotsiaalseid ja uimastusainete kontrolli sektiioonid. Kõigist Rahvasteliiduga seotud naistest on aga mitistki küll Rachel Crowdy kõige tuntum ja luguspeetum, ta on juhtinud jotsiaalseid sektiiooni suure osavuse ja asjatundmusega, ta on aga ka kogu oma siidame ja hingega andunud oma juurele tööle, mis on ligidane kõigile jotsiaalselt mõtlejale naistele. Suure kahjatunnetusega kuulevad naised üle kogu maailma, et Dame Rachel Crowdy teenisusaeg on mööda ja et ta lahkuks Rahvasteliidu sekretariaadist. Jääb ainult soovida, et tööd, mida tema algatas nii suure andumusega ja mille arendamine on tähtis kogu inimkonna heakäekäigule, jatkataks teiste poolt sama innuga.

Kirjanduslik veste.

„Looming” ja „Eesti Kirjandus.”

Kirjanduslike huvidega naised muidugi teavad, mis on „Looming” ja „Eesti Kirjandus.” Paljud neist on juhuslikult lugenud kas „Loomingu” või „Eesti Kirjanduse” üksikuid numbreid, mõned koguni järjekindlalt loevad kas „Loomingut” või „Eesti Kirjandust”; kuid üsna vähesed tellivad neid. Ja sellest on kahju: tellimisi on mõlemal kuukirjal nii vähe, et kumbki omaga välja ei tule, sisuliselt aga vääriskid mõlemad ajakirjad mitmekordselt suuremat tellijate (ja muidugi lugejate!) hulka.

Kultuuriline naine määrab kodu ilme, — seda on — muuseas ka siin naiste häälekandja veergudel — korduvalt rõhutatud. Naisest oleneb, kas kodu jätab lase ja eemaletõukava või vaimliste huvidega inimest ligi tõmbava ning veetleva mulje. Kuna kultuurinimese huvide piir-

konda loomulikult kuulub kirjandus, siis jätab kirjanduslikest küsimustest sootuks mittehuvitatud majaperenaine — eriti muidugi siis, kui tal ka igasugu muud vaimlised huvid puuduvad — vaimliselt vähekaaluva, ilmetu mulje. Raamatu kui kultuurilise teguri ja kodu kultuuri mõdupuu tähtsust mõistes on paljud naised oma kohuseks pidama hakanud kodu laudu ja kappe raamatute ning ajakirjadega ehtida, ka siis, kui neid isiklikult raamatuga kirjandus ei huvita või kui nad isiklikult rahustuvad alaväärtuslike tururomaanidega. Sellase raamatuga välispidi uhkustamise üle võib naeratada — kas või üleolevalt, kuid ometi on see tervitav kui esimene samm, mis raamatu kodusse kannab, mis raamatuga harjuma sunnib neid, kes varem võib olla pole osanud raamatusse vähimagi huviga suhtuda. On raamat kord kodusse tee leidnud — kas või lahtilõikamatult laua ehteks —, siis tuleb kindlasti kord ka aeg, mil raa-

Kui Rahvasteliidu ajutamisel naiste delegatsioon Pariisis nõutas naistele tulevases Rahvasteliidus võrdsuunalust, ehtasid nad peale selle veel oma erisoodid tulevase Liidu töö kohta. Need olid:

1) Et riigid, astudes Rahvasteliitu, annaks lubaduse lõpetada omal maal naistega kauplemise ja et juletaks avalikud majad.

2) Et tunnustataks naiste ühediigulise põhimõtte ja et rahvuse määramisel naisel oleks jamaad diigused kui mehel.

3) Et Rahvasteliidu juures kutsutaks ellu rahvusvahelised terwishoiu ja kasvatuse bürood.

Suure heameelega võin ma öelda, et juurelt osalt need soovid on tähtniist leidnud. Selgus küll, et on võimatu nõuda igalt riigilt, et see, astudes Rahvasteliitu, asuks kohe võitlusse prostitutsiooniga ja et julets kohe kõik avalikud majad; kuid Rahvasteliidu juures asutati laste- ja naistega kauplemise vastu võitlemise komisjon, mis töötab hotsiaalsete seksiooni juures. Selles komisjonis töötavad mitmete riikide naisdelegaadid; wiiks liig pikale nimetada neid kõiki, jellepärast nimetan ainult Dr. Gertrud Bäumer'i Saksamaalt, Dr. Estrid Heim'i Taanist ja m-me Rommiciano Kumeeniast. Komisjoni enamus tunnustab siin kindlasti naiskehaastöö vajadust. Sama võib öelda ka laste-

keha komisjonist, kuhu niijama mitmed riigid on nimetanud naisdelegaate.

Peale nende valitkuste esindajate töötavad ainetatud komisjonides täielise hääleõiguslega veel n. n. assessorid, suurte eraorganisatsioonide esindajad, millised on huvitatud neist küsimusest; paljud neist on naised.

Rahvusvahelise Naisliidu esitajana töötab siin juure eduga ja on korduvalt esinenud aruandjana m-me Avril de Sainte-Croix. Rahvasteliidu komisjonid tunnustavad lausa, et nad vajavad teiste samastiiliste organisatsioonide kaastööd. See on väga auameelne, sest just eraorganisatsioonid on ju aastate pikemel teinud celtööd pinna valmistaniseks uutele kõlblise mõisakelle ja neist oleneb juurel määralt avaliku arvamise mõjutamine.

Sellepärast on vastasliku juure tähtsusega niijästi naiste organisatsioonidele kui ka Rahvasteliidule, et nad jääks ligidasse ühendusse ja aitaks üksteist võitluses meie tänapäeva hotsiaalsete pahede vastu.

Selle koostöö edendajaks ja hideosidajaks naisorganisatsioonide ja Rahvasteliidu vahel on Rahvasteliit määranud printsijs Radziwilli, Rahvasteliidu informatsiooni osakonna liikme, kes naisorganisatsioonidele jaadab kõiki soovitamaid teateid Rahvasteliidu tööst.

Omalt poolt moodustasid kõik juured rahvusvahelised naisorganisatsioonid ühise komis-

mat leiab tee selle kodu elanikkude südamesse.

Kõik, mis ma siin ütlen raamatu kohta, maksab loomulikult ka kirjandusliku ajakirja kohta. Võib olla, veel enam kui tavaline raamat-romaan, aitab soliidne kirjanduslik ajakiri kodu vaimlist jumet õilistada. Kodu, kus tulijat tervitab elutoa või perenaise-toa laual lebav kirjanduslik ajakiri, tekitab otsekohe soojalt kultuurilise mulje, aitab perenaisega vähetuttavat esimeste minutite võõrastusest üle, sobivat kõneainet pakkudes, määrab kõneluse tooni ja majaperenaisesse suhtumise viisi. Mõnikord tähendab „Loomingu“ number perenaise laual rohkem kui uhke mööbel, tore riietus, peen kohviservis; ent ka seal, kus kogu sellane luksus ei puudu, on kirjanduslik ajakiri seks pisiasjaks, mis rahaga hõlpsasti hangitavat toredust hingestab ja peenendab.

Pärast seda pikka sissejuhatust pea-

tugem lühidalt „Loomingu“ ja „Eesti Kirjanduse“ endi juures. „Looming“, mida ilmub 10 numbrit aastas ja mille tellimisehind on aastas 15 krooni (üksiknumbri hind 1.75 kr.), — see meeldivas ja tagasihoidlikus välimuses esinev eesti suurim ja soliidsem ajakiri on Eesti Kirjanikkude Liidu häälekandja, mille toimetajaks praegu on Joh. Semper: kirjanik ja kirjandusteadlane. „Loomingu“ sisu on väga mitmekesine, siin esinevad kõik meie nimekamad kirjanikud, kirjandusteadlased, kirjanduse-, teatri-, muusika- ja maalikunsti-arvustajad. Käesoleva aasta esimeses viies numbris näiteks on ilmunud novelle Richard Rohult, August Jakobsonilt, August Gailitilt, August Mälgilt, Peet Vallakult, Mihkel Jürnalt; peale selle reisikirju Marokost Friedebert Tuglaselt. Sellane hulk mitmekesist, valitud proosa-kirjandust üksi on omaette väärtus, — kõnelemata sellest, et iga „Loomingu“ number sisaldab luuletisi

joni, mille ülesandeks on valvata, et Rahvasteliidus naiste kaastöö pääseks ifka enam mõjule. Kui Rahvasteliidus wabaneb mõni koht, siis tuleb see komisjon Viidule alati meelde, et on võimalus sinna nimetada naist; komisjon esineb ka kindlate kandidaatidega ja mitmed naised on niivõisi pääsenud Rahvasteliidu teenistusse.

Ruumipuudusel ei saa ma praegu kõnelda naiste kaastööst Rahvuswahelises tööühioos. Ma võin ainult öelda, et siin naiste kaastöö on suur ja väga hinnatud.

Rahvasteliidus on üks osakond, mida ma nimetan viimajena: kõige raskem, kõige kaaluvam, senini kõige õhulisem — see on desarmeerimise, relwade wäghendamise osakond.

Selles osakonnas pole ühtegi naiselitajar, ei riigi delegaadina, ei eraorganisatsioonid esindajana. Miks? Miks on naised jäetud selle komisjoni uste taha? Kas jõda ei puutu naissi? Kas mitte naised ja noored tütarlapsete pole kõige raskemalt kannatajad waenlaste pealetungi ajal? Miks on nad siis eemale jäetud sellest tööst?

Vastuseks on muudugi, et naised pole asjatundjad, et neil puuduvad tehnilised wadmised sõja ja rahu ettevalmistamiseks. Et see on sõja- ja poliitikanimeeste töö. Kuid kas mitte Rahvasteliit ise pole tõrjuvalt jellestunud, et relwade mahapanek võib ainult järgneda moraalsele relwade mahapanekule, rahwaste hingeolu muutumisel rahu kasuks?

Rahwaste koostöö, rahu kindlustus, relwade mahapanek — on tihedalt seotud. Rahu kindlustus nõuab esijoones hingeolu muutumist, kõlblijt relwade hävitamist ja kes on süüdsam ootöö tegija selleks, kui naine, tulewaste põlwe ema ja kasvataja?

Ühatagu mul awaldada soov, et tulewikus ka selles Rahvasteliidu komisjonis oleks esitatud naised, et inimsoo mõlemad elemendid, mehed ja naised töötaksid koos ka maailma rahu ettevalmistamisel. Selle läbi võidakse töö ja juureneks selle tagajärjed.

„Naiste Hääl“le“ kirjutanud

Louise van Eeghen.

Rahvuswahelise Naisliidu juhatusliige.

Perenaise majanduslikud ülesanded praeguses ühiskonnas.

Paljudes juhetes perenaise toiming tulebki meele ettevõtja tegewust. Ta ühendab,

nagu ettevõtjagi toodangu tegurid, töö ja erilised töowahendid ja hoiab need tegewuses. Ta

sellastelt tunnustatud luuletajatelt, nagu Adamson, Alle, Barbarus, Hiir, Raud, Schütz, Semper, Visnapuu. Pikematest artiklitest võiks nimetada möödunud aasta kirjanduse ülevaadet Arthur Adsonilt; H. Kompuse kirjutist „Eesti raamatu välimusest“, B. Linde kirjutist „Tšehhi kirjanduslik tänapäev“, L. Neumanni artiklit „Meie muusikaelu sajandi alul“, H. Panksoni kirjutist „Eesti rahvalaulu ettekande-rütmist“ jne. Arvustusi on ilmunud kõigi tähtsamate uudistoodete kohta. Peale selle jooksvaid teateid ja märkusi kirjandusliku elu nähtuste kohta.

„Eesti Kirjandus“ on „Loomingu“ võrreldes kitsapiirilisem, rohkem erilme-line, ka välimusest kaugelt väiksema kaustaga ajakiri. Ilmudes Tartus asetseva, kuid ülemaaliselt liikmeid omava Eesti Kirjanduse Seltsi häälekandjana, maksab „Eesti Kirjandus“ aastas (12 numbril eest) kõigest viis krooni (üksik-number 50 senti). „Eesti Kirjanduse“

sisuks on pikemad ülevaadet kirjanduse eriliikide — romaani, novelli, draama, luulekirjanduse — kohta; arvustused meie nimekamatelt asjatundlikumatelt arvustajatelt kõigi ilmuvate raamatute kohta, ka kõigi tõlgete kohta; artiklid Eesti kirjanduse ajaloosse puutuvate ja keeleliste probleemide kohta jne. Kes jooksva kirjandusliku eluga alaliselt kontaktis olla tahab, suuremaid kulusid kandmata, see teeb hästi, kui tellib endale „Eesti Kirjanduse.“ Kelle huvid laialdasemad ja rahalised ressursid vähem piiratud, see tellib ka Kirjanikkude Liidu häälekandja „Loomingu.“

Mollu Pill.

Põua päevilt.

Rärbinud kaheb.

Wärskete õrnhaljaste lehefeste jahijades kanti kaheb tupp. Nende haljus peab kõitma juu- piigade pidulikkust. Nurkadesse paigutati nad: lohwade taha, kappide kõrwale. Sobitavaks raa-

juunikleb, arvestab, hoolitseb eestkätt kõikidest iikfikasjadest ja püüab jõuda sellise tulemuseni, mis oleks väljaminekutega võrreldes kõige ka-
 julikum, teiste sõnadega ka juliku tarvitamiseni
 väheste kuludega. Kuid selles seisabki see suur
 vähe, et perenaine ei ole ijeseisew ega omaette
 isand nii kui ettevõtja. Ettevõtja peab saama
 wabalt ja oma parema arusaamise järele otjus-
 tada kõikides asjades, muudu ei tule ta tegevu-
 sest midagi wälja. Kuid perenaine! Ennelikkudes
 oludes on tal küllaldajelt otjustamise- ja tege-
 wusewabadust. Kuid wastupidiseid juhuiseid on
 kindlasti palju enam. Mõtleme ainult, kui palju
 wiivitatakse, enne kui kodus asutakse perenaise
 joowide täitmisele, kas on siis küsimus lihama-
 finas ehk nõudepesulauas või korralikus keldris.
 Ei perenaine või korraldada asju ja tööd nii,
 kuidas ta ise arwab paremaks ja otstarbekoha-
 semaks, kui tal ei ole hea ja tark mees, kes lugu
 peab oma naise arwamistest ja kogemustest. Ja
 sellest täiesti isiklikust juhusest oleneb juust see,
 mil määral on perenaijel ettevõtja ijeseisewust.

Perenaine ei ole seega palgatud tööpõud teise
 teenistuses, ega ka mitte mingisugune ijeseisew
 ettevõtja. Zemal ei leita wõrdluspunkti niinüi-
 ses majanduses. Ta on wana aja jäänus.
 Ta ei jaa tööpalka ega äri kasuist, ta kasutab
 loomulikust ulatuses täitsa ehamääraseid hisjetu-
 lekuid, samuti kui kõik suurpere liikmed enne-
 wanaasti ijeseisewa majapidamise ajal. Zema
 tööd ei määra tariifid ega töölepingud, see te-

hakse pärandatud komele toetudes, tarwiduse
 järele, peremehe mõjuwõimul all, kuid samal
 ajal heast tahtest, armastusest ja ohwriwalmis-
 olekust. Seest siin on küsimus täiesti teistjugu-
 sest eluwäärtustest kui majanduslikkudest. Wae-
 walt siis ükski perenaine muudu sellist koormat
 jafjaks kanda, mida mõni ema peab tegema.
 Selles ei mõelda soorituse ja taju peale, kas nad
 teineteisele ka wastawad. Ei ole küsimus sel-
 lest, mida ma annan ja mida ma saan. Sage-
 dasti antakse armastawa südamega kõik, jõud ja
 terwis — enneegse surmani. Ja wastufingiks
 jaadakse ehk karedust ja tänamatust. Kuid
 peaasi ongi see, et on püütud saawutada seda
 elu mõtet ja õnne, mida abikaas, lapsed ja oma
 kodu wõiwad pakkuda. Juust see seisuford, abi-
 elumaise elus walitsew kahepoolne olek, on osalt
 wiinudki selleni, et on unustatud perenaise ma-
 janduslik tähendus ja selle asemel on filmas pee-
 tud ainult abikaasat ja ema.

Kuid ta on sealjuures weel perenaine, ja
 perenaise töö on majanduslik tegeumus, mis kasu
 toob perekonnale ja annab ka tegijale majan-
 duslikku taju: rooga, riideid, elukoha ühises
 ruumis ja muud tarnast.

Kuid praeguses ühiskonnas võib üldse mär-
 gata seda, et ei hinnata kõrgelt naturaalsoodus-
 tuji. Zuletame ainult meele, kui wõrd madalalt
 hindawad majateenijad toitu, korterit ja muud
 naturas maksetawat taju ja kui wäikese osana
 esineb isiku tulumakjulehtedes see, mida hinnata

miks on nad ruumis liikumisele noorile inim-
 olawusele. Wõib olla ka wamulegi weel.

Kasjed waikewad ja imewad haawatute tüwe-
 de kaudu wähest wett, millesse nad pisteti: põud
 on kõwa.

Snimesed pidulauas söowad ja joowad nii
 ohtralt, nagu maiksefid nad rooge wiinast
 kord.

Suwipiika hämarwalgel ööl kuulewad kasjed
 toas jofistawat sõnu, milliseid räägikakse —
 ainult nelja silma all. Ka paisuwad ning laiene-
 wad puukestegi südamed noist kuumest sõnust. . .

Surnagi unustawad nad ihates ainult elu,
 samuti nagu ihkawad elu inimlapsed kaseokste
 warjus. . .

Ei näi tulewat lõppu ööl, wõhul ja ihul. . .

Ent luigelebki aowalgus üle wõhwi. Koit
 lehitab wõidukalt idataewa weemel werewat
 linikut terwituseks päikesele.

Uim haihtub. Waikewad trunduswanded.
 Langeb tunnete tõus.

Sõbil streliokjal uinub wiinuks, nokake awa-
 li wiimsest wiistist.

Käib large tuulehiil. Põuane taewas sinetab

äärest ääreni tuhmit, ilmetult. Päikese punane
 ketas ilmub horisondile ähwardades weelgi kui-
 wemaks imeda purukuiwa mailda. Gokesed kju-
 wad kühmu juust nagu praekfid nad pannil.

Alknaflaasfide kaudu kühmektab päikle kuumi
 tiiri nelipühikasfede latwadele, okstele. Algab
 närbumine. Lewineb toas imalawõitu närtjimis-
 hõng.

On nagu kannaks ta kaasas terwitusi mana-
 last, warjude riigist; nagu manitseks ta meid
 filmaspidama elu lihedust. Kirstest ning leina-
 likist kõneleb too hõng, kaduwusest ja inimkeha
 haprusest.

Milliseid kurbe mõtteid manawad esile när-
 bivad kasjed! Kuidas kisuwad nad meeli harata-
 guste jalapärarajuste poole!

Kas ei tuleks ehk nad heita ille kõwe prügi-
 hunnikusse; wõi raiuda peeneks haoks ning põ-
 letada tuhaks koldeleekide lõomas? Tules ehk
 häabuffid mõtted kaduwusest.

Süski ei! Seisiku närbinud kasjed weel toas
 nagu mahajäetud nutufilmakjed mõrsjad. Lewi-
 tagu omapärast aroomi, mis tekitab walulisi tut-
 jatusi meeltes. . .

forter tähendab! Samuti võib märgata ka teistest külastest, et seda töödki, mida naturas tajutakse, ei ole kuigi kõrgelt hinnatud. Selleks on kõikides maades olnud heaks näiteks maa rentnikud, kelle päematööle anti nii vähe rahalist väärtust, et see tähendas sellele rahvatihise otseteed „riiustamist“. Riisugusele tööle, mida ei tule rahas tasuda ega ifegi hinnata, ei anta samaugust tähtsust kui muule tööle. See alahinnang jurub pitjati ka asjaosaliste iifkute iihiskondlikule seijukohale, nii et nad tunnevad end rõhutatud ja halvemaiks peetud, kui muud inimesed. Suist jelle töttu majateenijad lähewad nii healmeelel tehastesse, et saada ainult rahalist palka, ja põllumeeste lapsed lähewad laiali maailma, et wõõraste juures leiba teenida. Alles rahas maksetud tajutundub neid tõstwat teiste wõrdseteks iihiskonnas.

Seda arwamist pooldab seegi asi, et perenaine kodune töö on iildse tulumaksuwaba. Seda võib küll käsitada niigi, et tulumaksu määraja on tahtnud jälgida wana korralduist sel alal ja maksudest wabastamisega tasuda neile pereemadele, kes näewad waewa oma pere kasuks otjekohes kodus. Kuid jamas näib selgesti nii olewat, nagu arwatakse, et see töö ei ole tõesti kasulik perekonnale, sest et jelle eest ei saada rahalist ega ka rahas arwestatud tajut. Nii ju kõneldatakse, et mees toidab oma naitst, ja „iifennast toitwad“ naitst seatakse aina wastandiks abielunaitstetele, töötagu nad kas wõi

jama agarast kui wäikepõllumeeste perenaitst. Alles siis wast hakatakse hindama perenaitse tööd nagu igat muud tööd iihiskonnas, kui ta naturaalsest majapidamisest loobub ja kodust ära läheb teenistusse, mille eest rahatastu maksetakse. Siis märkab perekond, et emagi on kunnis kasulik inimene, kes lijab maja iisjetulekuid, ega ainult „pilla“ seda, mida muud koju toowad! Ka omateenitud raha, mida ta wõi wabalt tarwitada, tõstab pereemanda enesewäärtusetunnet, wabadust ja iifeiswust. See mõjub kindlasti kaasa selleks, et pereemad iifka enam piiritawad pääseda teenistusse wäljapool kodu, sellest hoolimata, et sagedasti see mõnes asjus halvasti tajub, sest niuid tarwilikuks jaanud majateenija ja ema äraoleku töttu kaswanud wäljaminekud neelawad peaaegu kõik tema teenistuse, kui tal just ei ole hästi suurt ametioskust ja jellotöttu wõrratu kõrge palk. Tuleb weel meeles pidada, et iihiskondki riisugusel juhusel austab — ja jomal ajal karistab pereema iisjetulekumajuga, sest ta on tõusnud „tõesti produtseeriwate“ inimeste hulka, kelle iisjetulek junnib wahetuslikul alusel ja maksetakse puhtas rahas.

Tõeline oma kodu eest hoolitsemis perenaine oma iisjetuleku moodustamise poolest — mitte wahekorras muu iihiskonnaga — elab ometigi wäljaspool wahetuslikku majanduselu. Ka jee on loomulikult jellepärast, et koduse majapidamise hooleks jääb iifka hulk tööd, mida ei saa wäljaspool toimetada, sest need on otjekohes

Kõneleegu kaduwusest näriwawad kasjed, sest lihtike on kewad, ilu ja elu.

Pururumal.

Päratu raske on wiist elada inimesel, kui ta omab targa kulluse. Tarka kiilitatakse alalõpmata: anna iihelie nõu, jaga teijele õpetust, mõistata kohut, lahenda feerdküsimusi iga jannu peal. On tark weel mõnel alal eriteadlane, siis meelitatakse teda peale jelle weel wõõrastesse riikidesse joonde seadma jassilläänud majandusharust jne. Minna tuleb tahes wõi tahtmata: loobudes kaotad targa kulluse.

Sgapäewases läbiikimises kaasinimestega ei tohi targakspeetud kodanik olla kunagi lihtne ja loomulik: talt oodatakse hiina- ja india mõttejagamust ka siis, kui ta räägib waid iilmast wõi meniüist. Tark ei tohi teha nalja, sest iga nali paistaks — arwestades meil iildist naljawaesust — tingimata meijhena ja kutsuks wälja kaaskodaniku poolt iileolewa tähenduse: — Ise weel tark teine!

Tõesti raske wiist on kanda targa nime.

Luhat tõrd kergem on olla pururumal. Nõu,

nii runnal kui joff, lammas wõi eesjel. Keegi ei kiilita teid siis nõu palumisega. Keegi ei anna teile iiles riisjõnade mõistatust ega wea wälismaile — kui ebannugaw on keset põuafuwe logistada wagunis, kuna ometi wõid mõmuleda kodumaa kadakapõõsa warjus ja mõelda puht — ei milleiifki. Pururumal omab eesõiguise iildse mitte mõelda.

See on wiist iifeenejst juurepäranne tunne: rumalus pole ju haiglane nähe. Ei, kaugeiki mitte! Kõik kondid on kohal, wahl file, kõht korras. Iifegi pea ei waluta. Abjoluutjelt mitte. Katsu teda kopsides, nagu katjutakse wagunirattaid. Wõõ kergelt otjaeijsele, kulla taha, kõrwa juure — kõmijeb aina nagu iihhi waat: mõtted puuduwad. Pärts weider. Ei taha iifegi uskuda, ent nii jee ometi on.

Sarnases õnnelikus wõi wähemalt ebaharilikus seijukorras wõi inimene ojutuda eijneijl puhkepäewil, tülles linnaelu purrukattlast maa templuwaikusse. Siin aimab ta korraga, et suwel wõi olla pururumal ja ei tarwitse seda masfeeridagi.

Istud liiwaaugus wõi pööja all. Murutad

iibendujes ja wahenditult teotud tarwitamisega. Perenaise töösse on wõimatu mahutada wahetuslikkuse põhimõtet, näiteks, et ta saaks jelle ja jelle taju hommikuföögi valmistamise eest ehk jukkade nõelumistest. Ei saa mõelda, et teda on wõetud tööle kindla palga peale, et tööd korraldataks täpselt ja tööaeg määrataks kindlaks nagu tehases. Tarwitajate inimeste elu kodudes ja nende nõuete rahuldamine, nende eest hoolitsemine eri juhusel ei wõi minna masinlikult ja reeglipäraselt, nagu wabriku wile järele. Siin on ikka kiisimus individuaalsest sobi wusest olukordadest rippudes.

Wõidakse küll mõelda, et häwitatakse täiesti perenaise amet praegusel kujul, perekonna heaks töötamine wäikeses kodus. Seda ju mõned maainparandajad on tahtnudki, et tulewikus igapäewaste elutarmete rahuldamine jäetaks wahetuise ja suurtoodangu hooleks, jamaal kombel kui niisid hotellides, haiglates, waestelaste kodudes ja mujal, kus jama töö, mida niisid perenaine jooritab, tõsiselt junniks määratud taju eest, tööaotuse ja seaduste järele ja juures masstaabis.

Siia liitub ometigi suur „aga.“ Eest kes tahab oma perega kolida hotelli ehk anda oma lapse hoida ja kaswatada lastekodusse? Sööki ja jooki sel kombel küll saadakse, magadisaimeid, pesemist ja jala nõude puhastamistki. Kuid inimisel puudub l o d u ja kõik need wärtused, mis stia kuuluvad. Kodu loob ainult

juht perekonnaema töö, mis tehakse waid omaste kasuks, kus wajak käsi ei tea, mida parem teeb, kus ei mõelda maksu ega taju peale, waid kus armastus määrab kõik ja juhtub oma pitjati ka majanduslikkudele jooritustele. Soome wana-jõna ütleb: „Soe on järki linanegi oma ema õmmeldud, wili waiwa willanegi wõõra naise valmistud.“ Emaarmastust ja oma kodu tähendust tajutakse jügewalt kõikide rahwaste keskel.

Need on niikasti iisfikute kui ka iisikonna elus kõige kallimad wärtused, alused, milledest õnn ja heakäekäik ja iisikonna alalhoid ripub. Need tuleb kõigepealt alal hoida. Ja need liituvad ühte wäga lähedalt perenaisega ja tema tööga.

Siin ei ole kiisimus ainult majanduslikkudest juhetest ega ainelistest wärtustest ja selle tõttu majanduseku arenemine ei wõi wabas-tada perenaijt sellest loodusliku majapidamise sidu wusest, millest see on juba wabastanud kõik niisid kutsjetööd.

Kuid iisikond wõib end asjasse segada, nagu ta on nii mitu korda ennegi teinud, kui on tarwis olnud päästa rahwusele tähtsaid wärtusi. Iisikond wõib korraldada abielu-naise ja ema majandusliku perenaise töö jelliseks, et ta tõstetaks ka juliku töö tegijate inimeste hulka, et ta saawutab jama jehitoha ja tähtsuse kui muu töö tegijad.

oma jumaldatud ihuraajufest haigusi wälja, otjeteed päiteele näkku. Ei mingeid wiisakuse reegleid taewa ega maa juhtes.

Tuleb naaber wõi naabrinna jutlema, soowides kipa sibliida oma parima tuttawa wõi sõbra saladusis ja iseloomu omadusis, wõid kobe näida jellena, mis parajasti oled, j. o. pururumalana.

Kas näete, naabril on juba juugi jutuwalmis, keelgi määratud magusaks klattshinguks, teie aga teete ingel süüitu näo ja ütlete: „Ah, wabandage, mu pea ei tööta tõesti mitte põrmugi. Ajud tõrguwad wastuwõimast igijuguseid jutukombinatsoone... Ei juuda ifegi jälgida iisfikuid sömu.“

Selnuud nii, märkate teie kurja käiget jutuleja silmis, tabate põlgliku naeratuse ja suumurges ja kurelete koguni mürgise märkuse: pururumal!

Ent see ei salwa teid, sest too on tõde.

Suwel tohib ja tihkab olla rumal. On ifegi soowitaw olla rumal: kust muudu wõtakkime need juured tagawarad tarkust talwel, kui kulutakkime ajude energiat ka juwel. (On teada, et juwel tehtakse waimlist tööd alati loiuult, süüsilist tööd tõbedalt ainult teatud aladel). Talwel waja-

me tarkust otje koormate wiisi. Nii pea, kui oleme lõpetanud puhkuse ja asume tööle, peab meie pea olema täis jügewaid teadmisi nagu jeltsmes Moosese raamat.

Kui tihti ei tule inimesel meie oludes rääkida aineist, milliseist tal on wähe aimu ja süia rooge, milliseid pole näinud ega maitsenud inestki. Kõige juures aga tehtagu nägu, nagu oleks meilgi kõik tarkused wanaemast kuulnud, kõik imeroad wagt mõõdunud päewil jõõdud. Tuleb teeselda.

Ja see on wastik. Kaugelst meeldiwam oleks wist olla loomalik: j. t. näida wahel jekka ka rumalana, wilumatuna.

Kuid kes usuks ja usaldaks siis meid weel kunagi! Kes annaks meile tööd! Kes paluks wõõrjiks! Kes teetaks tänawal! Olessime põlatud. Olessime pidalitõbijed keset inimjeltakonda, kelle iilim ja meelepärasem kunst on — osaw teesklamine.

Jüig riskantjeks osutus katse olla loomupärane, olla truu ifeendale keset tegewushooaega. Wõõbagem temast — jultguse puudusel...

Sübagem endile olla pururumal waid juwel

3. Kas perenaise töö on tulukas?

See asjaolu, et praeguses iihiskonnas perenaise tööle ei anta õiget väärtust, näib suuremalt osalt ikkagi tulenevat sellest, et ta ei teeni otsekohe raha ega valmistata selliseid tooteid, mida on harjutud rahas hindama. Tema töö alahinnangu põhjuseks on siis see, et ta ikka veelgi elab naturaalsel majapidamise astmel.

Selle tõttu on tarvilik perenaise seisukorra ja väärtuse tõstmiseks välja tuua tema tegevus sellest häämarusest, mis on omane vanale naturaalsele majapidamisele ja katkuda ajatada seda niisugisaja uurimise valgusse.

Mida teeb siis perenaine?

Ta juhib kodust majapidamist, mille ülesanneteks on, nagu juba mainitud, jagada ja kasutada tulusid tarvete rahuldamiseks ehk tarvitamiseks. Sellest selguvad perenaise majandusliku töö mõlemad poolad. Ühest küljest on tema ülesandeks korraldada suuremalt osalt tarvitamist, otsustada, mil määral erisugused tarbed saavad oja neist tagavaradest, mis on tarvitamisel, ja misjuures järjekorras eri elundideid rahuldada. Teisest küljest on just perenaise asi hoolitseda ja vastutada nende luugetate praktiliste ülesannete eest, mida kodudes täidetakse, et nõuded saaksid rahuldatud. Peab ju hankima mitmesuguseid tarbaineid, korra eest hoolitsema, pesema ja puhastama, keetma ja küpsetama, varuma toiduaineid tal-

wetagaaraks, õmblema, lappima, nõeluima ja nõnda edasi.

Mis laadi on tarnajad tööd? Nad on loomu poolest samuti produktiivsed nagu igal teiselgi kutsealal. Ja selle asjaolu peale tuleb erilist tähelepanu pöörata perenaiste ülesannete uurimisel.

Kui maamees kühvab rutiit, siis tähendab see seda, et mõnesugused põllus, õhus ja mees leiduvad ained vähehaaval muutuvad viljainadeks, nii siis seesugusteks, mida inimene võib oma kasuks tarvitada. Ometigi ei ole miski just sellisena tarvitamiseks kõlblik; jeda peab esiteks toimetama meskitööstusesse, et saada jahu või tangu. Niiisuguste muudatuste toimepanemisega on põllumajandus ja tööstus teinud inimesele suure teenuse: valmistajavatatud jahul on ääretult palju suurem tähtsus kui looduses leiduvaltel taimede toiduainetel, millega meie ei saa oma nälga kustutada. Muidugi ei või me veel selleks otstarbeks kasutada jahu ega tangugi sellistena. Kuid need on õige lähedal sellele lõpuliikule kujule, mida perenaise töö neile annab, kui ta tooresaine murdab tarvitamiseks kõlblikuks, valmistades taigent, kergitades, wormides ja küpsetades ehk keetes putru või suppi. Siis vast ainega on sündinud kõik need muudatused, mis on mõddapäsematud, enne kui võime jeda oma kasuks tarvitada, rahuldades omi tarbeid. Ja me anname neile valmistajatele palju suurema tähtsuse kui toores-

— liivaaugus rannal, või metsas puu tiive najal, — kas või ainult pühapäeviti, et viimaks wabaneda kohustusest olla ikka tark, olla kõikeadja.

Subagem endile põgusail juuipäevil mõnusat toredust olla waid jumala loomakõsed iihes putukate ja linnupojakestega, kellel pole aimu wastikust teesklemistunustit.

Riri maal.

Armas sõber!

Olen unustanud Su aadressi. Tean aga kindlasti, et meeleldi loed kirju. Saad ikka rahutuks nähes postikandjat kehaka kirjatotiga: votad alati...

Minna, täna pole Sulle ainuüht kirja. Mled pahur? — Doe siis lohutuselks mu kriipje trüftööna.

Kirjutun wara. Siis, kui kõik alles magawad. Uun jaska wanafona: hommikutunnil on kuld juus...

Ja kes peaks põlgama kulda! Siiski...

Tead, kallid, ma pean Sulle midagi pihtima. (Goodan, Sa ei lohise wälja!): õõbik teeb

mulle liiga. — Üra naera! See pole juugi naruwäärt. — Gull päawi wiibin juba maal. Tahaksin magada, magada... Soowiksin unustada talised närwilikud teotsemised, kuid ei saa: kinnilind laskutab tarnase püsuwusega, — õhtust hommikuni ja ihegi hommikust õhtuni — nagu oleks tal hirmus tähtis mind milleski weenda. — Tõepoolest, just nagu mõni agitator enne walimisi!

Kindlasti tahab ta mõjutada, ega ta muidu nii weenvalt ei walistaks. Kui kahju, et ei oska ta keelt!

Doorrahwast tõlgitakse teda kiil nii, et kewadel olla aeg armjamale kaela langeda ja wanduda „igawest truudust“ — kuni sügiseni wähe-malt.

Ent mis on näo järele noortele, pole alati kaugekiti näo järele soliidinimestele. Eks ole?

Suurtes kuuortides on tantsumoosikad — wiinaga ja ilma—, seal ununevad aastad juuukuudeks jootuks: kõik, kellelt jookswahaugus pole veel lõpuliikult jalgu alt wõtnud, turgutawad tantsumoos. Tants on kaudne kaelalangemine, pealegi legitimeeritud: tantsumoos reeglid nõuawad...

Kuid mida teed ja, hing, iihes waihes maa-

ainetele. Olene ju ostes nõus maksma leivaft palju kallimat hinda kui jahudeft. Seega on perenaine otsekohe jatkanud põllumehe ja töösturi produtseerivat tööd ja sel kombel tõstnud aine väärtust meie filmis. Konfermeerimisega, joolamisega, suitsetamisega, kuivatamisega, keetmisega perenaine jällegi hoiab alal ja säilitab pikemaft ajaks niifuguste tarbeainete väärtust, mis muudu ruttu pahaks lähedfid ja faotakfid oma väärtufe. Perenainegi ftis produtseerib jamuti kui põllumees ja tööstur.

Samafugune on lugu perenaise muude toimetustega. Igafugu õmblustööd võib nende tööde kõrvale seada, mis tehakse rätsepate töötubades, õmblusärides ja murudes jarnastes ajutustes. Eriti selgesti efineb väärtufe tõstmine köikides lappimis- ja nõelumistöödes. Wanal katkifel riidel, mida isa ehk ema ei või enam selga panna, ei ole mingit väärtust. Kuid kui ema selle üles arutab, peheb ja teisepidi pöörab ehk värvib ja õmbleb selleft lapfele riideid, omab see uue väärtufe. Perenaine on ftis jälle ftingi produtseerinud. Samuti on lugu sukkade nõelumisega, pesu lappimisega ja nõnda edasi. Tehes tööd aimult wahesfel määral, ilma suuremate kuludeta, muudetakse tarvitamifeks kõlbmatud ja väärtusetud asjad jälle kõlbuliffudeks ja väärtusliffudeks. Mis oleks ftis weel produtseerimine, kui mitte jeevugune töö?

Kuid mis on ftis pesu- ja nõudepesemine,

koristus- ja puhastustööd kodus? Kas neid võib võrrelda toodanguga, ehk küll nendegi abil midagi uut ei looda? Efs pange perekonnaliikmed pühapäevahommikul otfima endale järks mustapefuforwift selle asemel, et annakfite neile pestud ja kriigitud pesu kummutifajhtliff! Paluge neid söögilauda, kus on pesemata nõud kartulikoortega ja kalaröödega, ja tuppa, kus woodid on tegemata, põrand pühkmete wallas ja tolmü köikjal. Küllap nad ftis saavad aru perenaise töö väärtuseft. Bestes, koristades ja nõnda edasi perenaine käfitleb eri wahendeid, mille tarvitamine on muutunud võimatuks ja wastumeelseteks, sel wiisil, et neid meeleldi jälle võib kasutada nagu uusi asju. Efs ole ju sarnainegi töö loonud väärtust, nagu igafugune muu produktioon!

Perenaise sooritatud kodune majapidamistö, mis seisab tarvitamise eest hoolitsemifes, on jeega toodang ehk toodanguga võrreldatav, samafugune kui iga muu kutsetöö ehk põllumajandus. Ta toob oma perele majandusliffu kasu, ehk küll ta ei teeni raha, toob kasu sama hästi kui köik muuõki perekonnaliikmed ijeseis- wa majapidamise alal. Diawalt sooritades ostufid ta võib jamuti kasu kuma perele, munites wäljaminekud võimaliffult wäikseteks.

Üldine tarvitamine rahwa kesfel jünnib suuremalt osalt perekonna piirides koduses majapidamifes. Kuid, nagu juba nimetatud, ei tähenda kodune majapidamine jüugugi sedasama

kohas, kus hull elanikke, öieti juwitajaid, laulawad koraale hommikul ja õhtul, enne ja pärast jõomaega.

Stis lange wõi wafikale kaela, kui dikteerib ööbik. Näe, loomadki julawad örnufest: kaks kirju lehma lafwawad wastamifi teine teise jartwede- wahet, kaela, kõrwu: (Wist ta ööbiku kafil!) Nii loomad oma wahel. Aga kuidas nad wõtawad wastu örnufi inimefekt, on weel küsimus.

Meil ftin, Wiruramas, on wafikad kenad: juurte, inestawate filmadega. Peened jalad teistel nagu hirwedel.

Kord örnushoos tahtfin weidi paitada jarnast laudahirwe, aga ta põgenes mu eest nagu peletife eest: liig soliid tema jaoks wist?

Sama loom wõtab aga meeleldi wastu kalistust mu wäikefekt pojalt: jöbim wanus.

Ei! Sa ära räägi ilmaaegu wastu: meil, soliididel, tuleb tõlgitfeda ööbikut mitte noorte wiisil, waid „omal wiisil“.

— Ja see oleks? Küfid Sa uudishimus. — Dota weidi. Ma uurin niid hoollega toda lafwatwat, widadawat, wulistawat, hüüawat witt weel minutit wiis, ftis ütlen. — Pean tunnistata-

ma: too kind ei kuulugi jöfiidilmale. Ta kuulub kogu julgedega — moorfoole. Wastawalt tuleks luua seadus, mis kõlaks umbes nii:

Suhtub ööbik, ta künnilinnuks hüüatud, kogenata kombel lendama keskealife ehk mana kodaniku akna alla ja lafeb seal walla wufifed wiisid, ftis tuleb kuulajal peita kõrwad pea alla, lugeb waga pahweke ja katfuda uinuda, öeldes mitu kord weenvalt ifeendale: „Too jerenaad pole pühendet julle. Kontrabandina on keelatud kuulata ööbikutki.“

See seadus pole küll weel seadus, aga teda võib ehk juba karwitada awansfina. Wwanafid igal alal kuluwad ära juft nagu wihm põua ajal.

Katfufin kord. Ent hoogne wiis tungis ometi läbi juletud akna, läbi wattwailha otfeteed mu pea alla peidetud kõrwu. Siida kihwatäs.

Wwan fin akna ja hüüdsin künnilinnule:

„Pai, laulufuu, lenda eemale ftit! Ära ahwatle soliidfekt kodanikke! Lenda üle oru. Seal elab wilgas perepiiga; noor, fihwakkas nagu oft, sinifilmis tal igatfusmeri. Lenda ja laula talle hommiku eel, ftiski mitte liig wana: ftin liipja-

mis tarvitaminegi. Seft tarvitamine on inimeste tarwete otjekohene rahuldamine, näiteks jöömijega, joomijega, magamijega, kohaste riiete tarvitamisega, elamijega niijugustes ruumides, mis kaitsewad wihma ning tuule eest ja nõnda edasi. Kodune majapidamine on jällegi majanduslik tegewus, mille siht on tarvitamise eest hoolitsemine. See tähendab niihästi produktiooni kui ka wahetuslikkuse miinast astet, mis sijaalab need produktseerimise ja wahetuse toimingud, mida tehakse just enne tarvitamist. Kõik perekonnaliikmed tarvitawad, kuid perenaine juhib jeda ja hoiab kodust majapidamist.

See on lohutaw jönum pereemale, kes jagedasti peab kuulma, et ta waid „pane minema selle, mida teised majasse toowad, ega too ise mingit kasu perekonnale.“ Pole jee perekonnaema, kes jissetulekut häwitab, ega jeda wõi tema arwete kirjutatagi; jeda teewad kõik perekonnaliikmed üheskoos. Seft tarvitamine seisab just tarbeainete häwitamises. Ühedeft tarbeaineteft jatkub fauremaks ajaks, nagu riineteft ja mööbliteft, teised nagu jöök ja põletispuud taowad ühekorraga. Niimoodi nõuab kodune majapidamine ikka uusi ja uusi jissetulekuid, mis perenaise käte kaudu omakorda wälja lähewad.

Kuid kodu majapidamine ei ole põhjuseks nende tarbeainete häwinemisele ja wäärtuste alanemisele. See on tarvitamise teenus. Kõik, mis majapidamises tehakse, tähendab etteval-

mistust tarvitamise jaoks, toimingut kõike niijugusele jorda jeda, et wõib jündida tarwete rahuldus — jeeaga on kodune majapidamine produktseerimine.

Jõpuotjuseks kõigeft eelolewast jaadakse jee, et perenaise töö tõesti on wäärtusi loow, produktseerim, omalt põhjalt aina jamaajugune majanduslik toiming kui jeda on tõöstuski.

Kuid niid wõidak wäita, nagu paljud rahwamajandusteadlased teewad, et kodune majapidamine on ju aiwa tühine praeguses ühiskonnas, kus on jaadawal igatjugu walmitaupa. Niijugusel wäitel ei ole alust. Olen Soomeft jaadawal olewate aruannete põhjal wälja arwanud, et meil need kulud, mida toiduwalmitus ja muud koduse majapidamise toimingud jünnitawad, tõujewad wähemalt kolmeist miljardi Soome margani ehk jama suurteks, kui wabrikutõöstuse ja käsitõöstuse produktjioon kofku ja juuremaks kui põllumajanduse toodang Soomes. Kuid kui kodudes walmitatud toite arwestada jöögimajade hindades, ja kodus õmmeldud riided poehindades, ja kodus tehtud lappimisele, pesemisele, haigerawitjemiisele ja muule anda jamaajugune rahaline wäärtus, kui kodust wäljaspool jooritatud jama ijeloomuga tõõdele, siis koduse majapidamise tulu oleks palju suurema wäärtusega kui tõõstuse oma.

Kogu rahwa tarvitamiseft langeb koduse majapidamise osaks enam kui kolmweerand. Tõenäolikt jöutakse Läänemere riikides jamaajuguste tulemusteni, kui hakatakse kofku arwama koduse majapidamise wäärtusi. Siiski on praeguses, wahetuslikul alusel olewas ühiskonnas, kodusel majapidamisel jeeaga ikka weel kahelopardawal suur osa terwe ühiskonna toodangust. Selle tõttu on rahwale märksa juurema tähtjusega jee asjaolu, kas juhatakse kodust majapidamist hästi wõi halvasti, jee tähendab nõnda, et ta end ära tajub, wõi nõnda, et palju warandust kaotji läheb. Kui niijugused tõstajad imbuksid juurte hullfades arujaamisesse, hakatakse kindlasti perenaise tõõd pikkamisi kõrge-
malt hindama.

Selleft ripub ka juurelt osalt kapitali moodustamine, mis on kindlasti wäga tähtis wäikerahwaste majanduslikule isejesiswusele ja arenemisele. Sagedasti kurdetakse kapitali moodustuse wähenemist praegustes oludes. Ja mida rassemaks läheb tõöstuse produktjiooni tõstmine wõistluse kaswades ja maksude kõrgenedes, jeda enam on põhjust jellelki jeejukohtalt pöörata tähelepanu kodumajapidamisele ja kulude wähenemisele. Jga-aastane kapitali juurekasw aga tekib jelleft ülejäägist, mis põllumajanduse, tõõstuse ja ametite produktjioonist on jaadud peale

wad neid lehma — tsilk-tjolk, tsilk-tjolk, nii umbes f. 6. paiku. Weidi enne jeda laulagi. Öhtul ei maksa: neil on uus jalgratas — weksli peale ostetud, — toda tarwis öhtul proowida maanteel, inimeste inestuseks. Su luulerõhtet jere-naadi ei kuule ta öhtul.

Ja ära unusta, wäite laulunõft, neiupele jidame peale panemast, et ta ei asuks kumagi linna elama, jeft seal on ilma tematagi hull tõõtuud tiitarlapsi, kelledel pole maad ega talu, ei lehma, jeda liipsta. . .

Jäägu maale ja olgu ikka nii kärmes ja kena kui eile ja täna. Ärgu ojektu kumagi midagi weksli peale, jeft jee on enefepettus. Minult puhka rahae eest ojektu kõik: olgu jee jalgratas wõi auto“.

Tõesti ma ei tea, kas ööbit kuuldas lõpuni mu õpeklitu kõne.

Alga ära ta lendas. Ja laulab niid sealpool orgu. Weie poole on siiski kuulda. Sõida siia, siis weendub.

Kui joomid jegamatult magada, wõta kaasa tarkilisel määral unepulbreid.

Endiselt Simu

Käo Orvik.

jelle, kui tarwidused on rahuldatud. Sa mirdes mitte iksi majanduse wälisil külge, waid ka sijnemist, mitte ainult wahetusliku majapidamise ala, waid ka naturaalmajapidamise piirkonda kodus, wõidakse kogu majandusliku tegewuse lõpptulemusel selgusele jõuda, teiste sõnadega: kui palju rahuldust, terwiist ja töowõimet on tarwitamise abil saadud ja kui palju wara wõidud kofku, hoida tulewase arenemise aluseks. Majandusele mõlemate külgede ühtekuuluvust peaks alaliselt kodumajapidamisõpetuses silmas peetama, et naiste filmaringid laieneksid. Kuid jama tarwilik oleks see ka meeste kutseõppuste seisukohalt waadata, et ka mehed õpiksid mõistma teda ja kodune majapidamine jaoks nõnda temale kuuluma hinnangu osaliseks.

Lõppotsused.

Milliseid otsuseid wõidakse siis eelmise puhul teha?

Perenaise töö on tulutoow ja wäärtusi loow jamuti, kui põllumajandus ja tööstuski. Perenaiist ei tohi pidada mingisuguseks parasiidiks, teda mees ülal peab ja toidab. Perenaine ei teeni koduse majapidamis tööga raha ega ta tulud ei paista wälja. Sellest hoolimata ta toob majanduslikku kasu, mille wäärtust wõib rahäs hinnata.

Perenaise ametit wõib pidada enam ehk wähem kajutoowalt, nagu igat muud kutsetööd. Armastus oma perekonna vastu mõjub temasje tööleohutawalt ja ennaistohwerdawalt, kuid tema töö produktiivsus, nagu köikides töödes, ripub ametioskusest ja korralikkudest töowahenditest. Kui see jõuab üldiseks tunnustamiseks, algab kindlasti koduse majapidamise õpetuses wõimas tõusu aeg ja elanur kiisumus otsustatakse majapidamise nõuete kohajelt, sel kombel, et perenaisele hangitakse kõik wõimalikud tööd-hõlbustawad abinõud. Et ikski ettemõte ei õn nestu ega mingisugune tööstus ei taju end, kui juhataja ehk ettemõtja ei ole waba ja iseseisew, peab niisugune seisukord loodama ka perenaisele, kelle hooleks on majanduse sijnelg. Ta peab jaama ühewäärtuslikuks oma mehega, nii et temalgi on wõimur otsustada majanduslikkudes asjades ja tarwitada raha oma parema arusaamise järele. Teda ei wõi niidises ühiskonnas juruda ärarippuwaks tööliseks, sest just tema peab wastutama majapidamist eest. See seisukoh, mis temale ta kutse järele kuulub, on wõrrel daw ettemõtja seisukohaga. Seisukorra paranemine selles suhtes oleneb ühest küljest sellest, et seltskondlik arwamine hakkab andma õiget tähendust perenaise majanduslikule tööle, teisest küljest ka abieluseaduse uuendamine selles juunas, kuhu meie Soomes — Rootsi eeskuju järele — just oleme jõudmas.

Siseisematena, lugupeetud ettemõtjatena — perenaised harrastaksid oma tööd palju walwamatalt, kui enne ja seega pühendaksid jellele põhjalikumalt järskmõtlemist. Neil oleks siis ka niidasti rohkem arusaamist ja tahtet kui ka jõudu, et osa wõtta neist piiridest, mille sijniks on tõsta seda kutset mooduste nõuete ja tehnika tasapinnale. Kui perenaised immukalt liitaksid oma organisatsioonidesse, pääseksid need erilisele kofumna, nii et neil oleks endisejt rohkem wõimalust tegutseda jelle kutse töstmiseks igas suhtes. Neist mõiks tulla õige wägew tegur ühiskonnas. Ega koduse majapidamise foodustusi siis enam wõidakse awalikus elus jama sugusese hooletusse jätta kui niidisel ajal. Kõikidel muudel kutsealadel on organispeerimise tagajärjel saadud juurepärakalt niidasti töölise olude parandamises, kui ka ettemõtjate kasude kaitsemises. Sama mõtet peaksid perenaisedki tarwitama oma erialal. Perenaised küll ei ole wõiduhinuliksejt kapitalist rippuwad nagu töörahwas, kuid nad on oma olukorra alamad. See hoiab perenaiist kinni — palju tugewamini kui kapitalistlik — tuhandete wäikeste ja suurte kohustusstega, emarmastuse jõuga, perenaise instinktide mõjuga, ja jelle asjaoluga, et ei ole kedagi teisjt, kelle hooleks nad wõiksid jelle kõige kas wõi ajutiseltki usaldada. Selle tõttu on perenaise töös weel niisugune orjuse piisak, mis on muudejt ametitest juba kaotatud ja mida wõidakse parema korra loomisega ja hea tahtega jelleltki alalt kaotada. Selleks aitaksid kaasa wõimjad organisatsioonid. Sel kombel wõidakse perenaisele tarbekorral hõlpsamini hankida ajutist abi, puhkewõimalust ja wärskendust jeks otsustarbeks loodud asutustes, — peale selle wõimalust omas ametis areneda, kasutada uuimust ja katsekodasid ning muud jellejarnaseid asutusi. Kui ainult üldiselt mõistetakse, et perenainegi ei ole mingisugune masin, waid ka tarwitab puhkust nagu muudki, wõidakse sel kombel pääseda sellest tagurpidisest seisukorrast, kus niid ollakse, et jama ühiskonnas, kus igasuguste abinõudega kaitstakse tugewaid mehi ja peetakse hoolt nende töowõime alalhoidmise eest, jätatakse aastamneid kestwa ülekoomatuse alla just see osa kodanikkudest, kellest esikohal teistegi terwis ripub, nimelt perenaised, tulewase põlwe emad. Kui jarnaseid iksikuid perekonnale omaseid suhteid ei wõida korraldada seaduse abil, nagu tööd suurtes tehastes, peab katsuma mõjuda neisse üldise hariduse ja organisatsioonide kaudu.

Kõikide seefuguste korralduste abil niidises edenenuid ühiskonnassti perekond ja jellega ühes abielunaine ja ema hoiab alal need wäärtused, mis on rahwastele tähtsamad — piisides meelgi naturaalmajapidamise olude seisukohal, ehk küll edenenuid, moodsal kujul. See siiniks ilma, et

perenaine, kes tegutses armastupest oma pere vastu, hellana, ennahtjalgavana, ustavana, ohvrimeelsena, muutub — eelnimetatud ilma-parandajate arvamise järele — hotelliteenijaks, kes määratud taju eest masinlikult juoritab määratud tööd ja mabal ajal pöörab selja kogu asjale. Sel kombel hoitakse ära ka see, et iheleisivad ja eneseväärtsust tundvad naised täiesti feelduvad perenaisekutsest ja nõusolekust selle tööga ühenduses oleva rõhutatud seijukorraga. Siit võiks tulla ka see kaju, et perenaised, maksu mis maksab, ei piüiaks hankida teenistust kodust väljaspool, et saada „oma raha.“

Kui sellejarnased muutused wiaakse läbi niihästi üldises arvamisest kui ka perenaise olukorras, piisiks perenaine ikka oma perekonna juhtes wana „koduise“ naturaalmajapidamise ehitajana, kuid ühtlasi jaawutaks jama suguse seijukoha ja tähenduse, kui ettevõtja moodstas wahetuslikus majapidamiselus. Perekonnaema tunnustataks ettevõtjaks, kes toidab end ja toetab perekonna ülalpidamist, ja üldine arvamine tunnustaks ta selleks, kes ta tõelisel on, nimelt kõige juuremal määratud produtseerimaks, ka julikults olewuteks.

Laura Harmaja.

Praeguse aja kodukultuuri põhijooni.

(Järg).

Teijeks tähtsaks ruumiks meie korteris on elutuba, milleks wõtame wõrdlemisi ruumika ja walge toa. See on tuba, kuhu wõib aegajalt koonduda kogu perekond, kus majaija wõib lugeda oma ajalehte, kus pereema wõib teha mõnd kerget omblus- wõi käsitööd jne., ja kus wõtame wastu ka wõõrad, sest hoolimata eelnimetatud tegewustest ja toimingutest wõib ja peab elutuba siiski olema nii korras — ja ka wõib ka olla jeda — et sinna igal ajal wõime wia ka wõõrad. Senini on meil wõõraste jaoks tarwitatud ikka erilist paraadituba, mida jagedamini nimetatakse „uhtema“ ja wõõramaigulise nimega „jaal.“ Kui eestikeelse nimega siis wõõrastetuba, elutuba, puhast tuba wõi kuidas jeda kusil pool hiiitakse. Ei ole küsitud sellest, et wõõraid, wõib olla, küib wäga harwa, kas wõi ainult paar korda aastas, kuid iga perekond pidas oma pühamaiks kohuseks siisse jeada „jaali“, muretsedes sinna kallima sissejeadeki, kui teistes tubades kofku. Et aga oleks, mida näidata wõõrastele, et mitte „olla halvem“ mõnest maabrist! See tuba seifab tarwitamata kas wõi aasta otja, mööblid on näotrite katete alla peidetud; kui korteri plaan jeda lubab, peetakse see ruum talwel küt-matagi, hoidku lapset endid, kui nad jalaja on pugemud sinna pühamaikse paika! — niisugune oli ja on weelgi juuremalt jaolt meie jaal. Kuid me pole sugugi tehmijelt nii rikkad, et lubada enestele jarnast uhtuse wõi lühjuruumi, pealegi siis, kui muudu oleme sunnitud elama kagaras ja kofkupigistatuna ja pole kellegil enese jaoks õiget nurgakest. Neaasi on nendes perekondades, kes jageli ühel wõi teisel põhjusel wõtawad wastu — wõi on sunnitud jeda tegema — wõõraid. Nende juures on eriline tuba wõõraste wastuwõtuks täiesti õigustatud ja omal kohal. Kuid ainult neis perekondades! Muudu on jarnane

ruum täiesti ulearune toreduse asi ja aeg oleks ajuda enam ratsionaalsele seijukohale, mis ei tunništa ühtegi „jurnud“ ruumi elamus. Sejt ruum, mida tarwitatakse paar korda aastas, wast ainult juuretel pühadel, on jurnud ruum. Selle asemel seame siisse elulijema elutoa, mis wõib täiesti kaita wõõraste wastuwõtu toa juurestoa-ne, kuid mida tarwib elamijeks ka perekond ise. Sejt n. n. peretuba on ikkagi enam wõõraste, palgaliste isikute jaoks, kus ei jaa ega wõigi igaford olla oma wahel. Küll wõib aegajalt elutuppa koonduda kogu perekond, olgu need omad wõi palgalised. Kui puidub jöögituba, wõib elutuba olla ka jöögitoaks.

Kuna elutuba on elamijeks, (sellest tingitud ka ta mööbel), on täiesti mõetu ja äraiganemud wiis muretseja n. n. garnituure, olgu see siis „jaali“, magadistoa wõi mõne muu toa jaoks. Saali wõi wõõrastetoa garnituur koosnes harilikult sohwest, 6 toolist, 2 turgitoolist ja sohwalawast. Sarnase garnituuri wõis ja wõib osta wõrdlemisi odawalt, kuid peab tähendama, et mugawusest ei jaa sellejuures küll olla juttugi. Sohwa on tawalijelt nii tilluke ja mannetu, et ja waemalt mahud temale istuma, kõnelemata weel pikali heitmijest (sejt sohwa on ju dieti puhkamijeks!), toolid jamuti. Uuemal ajal, moodstajest põhimõtetest finni pidades, tehaikse teijiti: jätatakse ära ametlikud 6 tooli ja 2 turgitooli ja wõetakse selle asemel üks korralik sohwa. See sohwa tuleb küll janna kallis, kui kogu garnituur, kuid sohwa wõib selle hinna eest olla hea ja niisugune, nagu ta peab olema. See pehme mööbel ei jaa kunagi olla odaw, ja odawat pehmet mööblit ei maksaks muretsejagi. Nii siis — üks hea sohwa, laia istmega, paras kõrge ja selja järele seljatoega, nii juur, et temal wabalt wõib ka pikutada — see on üks olu-

lijemaid elurõa mööblleid. Mis puutub johlva riidesse, siis oskavad meie naised küll iegi kududa nägusaid mööbliriideid, nii et ei olegi waja õtna minna kalleid wäljamaa omi. Pliiüühmööblit ei maksaks küll kehmise jõnkusega perekonnas enesele üldse ristiis kaela muretjeda — pealegi ei ole pliiüüh praegu moes. Kõige moodjamad on triibulised, peeneruudulised ja ühewärwiliised mööbliriided; mõnel pool hakatakse jälle üle mõne aja propageerima ka hästi lillelisi riideid. Nähtmööblit ei maksaks aga milgi tingimisel muretjeda — muidugi ka mitte naha imitatsioone, sest dieti on nähtmööbel õigustatud ainult üldtarwitusel olewates ruumides. Nii näiteks büroodes, ooteruumides. Klubides jne. Eluruumis tarwitame ikka riidega ületõnmatud mööblit. — Mis puutub johlva wormi, siis on igatihe walida, kas ta wõtab enesele murkjohlva wõi jena ääres seiswa. Murkjohlva peaks loomulikult koosnema ükshikuteist osadest, sest muudu oleks jee küig juur mööblitükk. On ka weel jarnaaseid johlwasid, mida wõib ajetada kejet tuba — kuid need mõjuwad hästi ainult wäga suure ruumis. Na on nad märkja kallimad teistest, sest nende selg peab olema samuti korraslikult wälja töötatud nagu esikäig. Kõige moodjamad on praegu puuraamistikuga johlwad ja toolid, milledele ajetatakse sellekohane padjadeist koosnem polsterdus. Samalaadiline on ka moodne diivan, harilikult ainult õsmiste patjadega wõi rullidega, mis toetuwad puu raamile. Kui pole wõimalik muretjeda pehmet mööblit, siis saab kübi ka puujohlwaga wõi koguni pika pingiga wõi pinkjohlwaga, nagu Soomes. Sarnasele kõwale mööblile wõib ajetada patju. Üldse patju wõib olla rohkesti ja mitte ainult ehteasjaks, mis on ebanugawad wõi õrnad, et neid puurtuda ei tohi, waid just mugawuse mõttes, pehmed, kerged, niijugused, mis kortjumist ei karda.

Sohlwa ette wõi ühe õtja poole ajetame madala lauakeje, mis kõrguselt just kõe järele johlwal lamajale. See laud on ajalehe, raamatu wõi muu käest panemiseks, mitte albumite, waafide, iluasjakeste jaoks, sest meie toad pole mitte muuseum ega pildigalerii waid eluruumid.

Rohkem toa keskele ajetame teije, suurema laua—hea on, kui jee on lahtikäim, mille pinda saab juurendada tarbekorral. See laud on töölauud, sellepärast ei saa tema pind olla poleeritud, waid laud tuleb teha lihtsamalt ja lihtsamast materjalist. Pärast tööd katame laua linaga, ajetame lauale waafi kõllililledega, wõi õkstega — aastaaja järele — ja asi on korras. Muidugi, wõime jelle laua ajetada ka johlwa ette — nii kuidas ruum lubab ja kuidas kellegile meeldib. Siis on eriline johlwalaud illearume.

Elutoas ajub ka raamatukapp — wõi raamatukapp ühenduses kirjutuslauaga, perenaise õmbluslaud (masin), lillelaud akna all — mõned puutoolid wõi ka weel paar pehmet tugitooli — jelleist jarkuks elutoale. Kui elutuba on ka söögitoaks, siis tuleks siia ajet leida ka wäiksele, moodjale, j. t. madalale söögimõude kapile.

Akna ette riputame rõõmsad eesriided, põrandale wõime laotada oma telgedel koetud waiha (wõime — sest hädatarwitik jee pole, pealegi toob waiha korras hoid perenaisele küki tööd juure, kuid kui jeda ei panda pahaks ega paljuts siis — wõib!) paar toalille akna läheduses, lillepingil, (postamendid ja sõimed on „wälja furnud“) aknalaual wõi juurem küll hoopis põrandal — jellest piisab toa dekoratsiooniks. Ja meil on tuba, milles wõime elada ije ja milles wõime wastu wõtta ka wõõraid, sest mitte küllmas ametlikus jaalis ei seisja küllaste wastuwõtmise kunst, waid palju enam lahkuses, lihtjuses ja korras. (Särgneb).

H. Treilman.

Ameerika abielumehed.

Siljuti awaldas üks Ameerika naisajakirjanik ühes sealses naisajakirjas kirjutuse, millel oli pealkirjak: „I have the best husband!“ (Mul on parim abielumees). Kirjutuses püüdis ta oma lugejaid kutwustada jelle eeskujuliku mehe iseloomuga. Kirjutuse menu järele otjustades poleks jelle kirjutajal tarwitusenudki nii wäga tõendada oma mehe headust, sest müüd ujutati ta üle nii juure hulga kirjadega naistelt, kes kõik olid õnnelikud omas abielus ja olid weendumud, et nende Billy wõi Teddy oli wähemalt sama hea mees, kui tema oma. Naiskirjanik armas järgmises kirjutuses, et küigi Ameerikas abielulahutuste arm on kõhuta-

walt suur, jüski näib, et õnnelikude abielude arm ületab jelle. Tuleb waid kahjajeda, et ükski statistika ei tunne huwi elu jaatawate küsimuste kõhta ja et inimkond üldiselt usub meelsamini paha kui head. -

Wõiks olla päris huwitaw ka meie naistele kuulda, milline on siis jee eeskujulik Ameerika abielumees, wõi õigemini wõiks wälba kehmimine abielumees seal, sest wastused olid pärit kõige mitmeseljematest Ameerika osadest ja kuna nimetatud naisajakirja lewines just kehmiküki naiste hulgas, siis on wastused ka jeealt pärit.

Arwamised eeskujuliku mehe kõhta läksid

paljusid küsimusi väga lahku, oleneb mees-
dugi õnneliku naise iseloomust ja temperamen-
dist. Üks oli õnnelik vana mehe korraarmas-
tuse üle, mis temale ta majapidamise tööd ai-
tas määrata lihtsustada, kuna teine jälle vastu-
pidi hindas jamaast omadust kui väiklust ja
täna oma õnne, et tal oli mees, kes oli nii
mehelik, et tal puudus iga huvi oma riietuse-
tükkide eest hoolitsemise kohta ja jättis selle
hoole oma naisele, pühendades enmasti „mehe-
likumatele“ ülesannetele. Üks naine oli õnne-
lik, et tema mehel olid huvid ka väljaspoole
kodu, sest siis nende abielu on siukam ja vahel-
duvam, teine jälle ei jõudnud küllalt äristada
oma mehe koduust, kes iga õhtu meetis kodus
oma ajalehti lugedes. Ühes asjaolus olid aga
kõik kirjutanud eranditult ühel meelol. Nad kõik
nimetasid omi mehi headeks eluselt silis-
teks, kes oma naise perenaise ja ema kohus-
tusi mitte ei hindanud kui kerget ja tähtsusetu
ülesannet, võrreldes meeste tööga, vaid kes
täie lugupidamise ja arusaamisega suhtusid
nii hästi lastekasvatuse kui ka teiste väikeste
igapäevaste koduse elu küsimustele. Ja just
need väikesed igapäevased küsimused peavad
Ameerika abielumehele olema ligidad, sest kuna
seal kehtmine majapidamine ei tunne majatee-
nijat, on enesest mõistatav, et mees majapida-
mises teeb mõnegi töö, mis teda just väga ei
koorma, naisele aga juureks kergenduseks on.
Kuna Ameerikas naised on tunginud igasie
elulusesse ja teevad kõiki töid, ei pea seal
mehed ka mitte enese kohta alandavaks nõude-
kuivatamist või mõnd muud väikest majapi-
damisetööd. Mees on seal vastutulelik ja lah-
ke, ta pole harjunud istudes pealt vaatama
naise alalist rühnamist, vaid ta on heamee-
lega temale abiiks, et siis koos temaga mõnut-
teda vabadel tundidel, mida ameerika pere-
naisel ja emal nii kui nii pole väga palju.
See loomulikkus, millega kõik Ameerika abielu-
mehed majapidamises aitavad omi naiti ja
teevad seal kõiki töid, teeb selle töö kõigi silmis
vähem väiklaseks ja tüütavaks, kui see tun-
dub jagedasti meil, kus mehed tavaliselt seda
hindavad kui „tühist naise tööd“. Ning nii-
sugune naine ja mehe koostöö ka väikeses ko-
dustes talitustes kasvatab kindlasti vastas-
tiku arusaamist teise muredest ning sellest ongi
suurel määral tingitud abielupoolte hindamine
„eluselt silisena.“

Kuna kõrgemate kihide ameerika abielu-
mees väsimatult rühmab, et oma naise ja tü-
tarde kergelt kasvatavad nõudmisi täita, on
kehtivalt kuuluma mehe elu palju parem. Ka
tema peab oma kohuseks hoolitsema oma pere-
konna eest, anda lastele hea kasvatus, elada

hea korteris ja võimaldada perekonnale kõiki
neid mõnusi, mis võimalikud moodsas
majapidamises, kuid tavaliselt on kodus naine —
hea feltiline ja sõber, mitte see lõbusimuline,
uhkust tagaajav, kõrgemasse seltskonda ihkav,
jagedasti üegi oma meest häbenew naisole-
mus, nagu see jagedane nähtus sealhetes rikka-
mates ringkondades.

Ameerika mees on kodu- ja perekonna ar-
mastaja, ta viibib palju aega naise ja laste-
tega ja kuna seal pea igal perekonnal on oma
auto, on seal väga jagedased perekonna väl-
jajõudud kühugile metja või järve eht jõe
kaldale. Kui aega on jäädahe sinna „laag-
risse“ mitmeks päevaks. Kaardimängu Ameer-
rika mees ei tunniista, selle eest on aga naistel
seal tavalised oma kaardimängu pealeõunad.
Mehed käivad mõnes klubis, kus nad kohta-
wad omi sõpru ja mõtteosalisi ja kõnelevad
neid huvitavate päevaküsimuste üle.

Kuna ameeriklased armastavad sporti, kuu-
lub pea iga mees kühugi spordiklubisje.

Kirik etendab Ameerika perekonnaelus meel
suurt osa ja seda ka peale tavalise jumalatee-
nistuse. Iga ameeriklane, kes enesest peab lugu,
saadab oma lapsed lastejumalateenistusele,
kuna seal loolid on usuvabad ja usupetuse
tunde seal pole. Kirik korraldab ka lastemane-
mate õhtuid seltskondlikel alusel, nagu kirik seal
üldse püüab alal hoida elavat vahetorda oma
koguduse liikmetega. Pühapäevane kirikuskäik
on seal väga üldine ja mehed käivad seal sama
palju ja järjekindlast, kui naised. Kirik oskab
Ameerikas teha oma ülesannete propagandaks
sama osavalt reklaami, nagu äri- või lõbus-
tusettemõtted. Euroopa arusaamise järele ei saa
kiriklikke ja seltskondlikke ettemõtteid mitte sel
määral ühendada, nagu seda tehakse Ameerikas.

Arvatavasti on vähem õnnelikud abielud
ameeriklaste ja eurooplaste vahel. Elusuh-
tmine on ameeriklasele ja eurooplastele väga eri-
new. Kergem on mõeldav Ameerika abielumees
Euroopa naisele, kuigi kehtmine ameeriklane on
meendumus, et kõige parem naine on ikka
ameeriklanna. See meendumus ja juba poistese
east peale kasvataatud lugupidamine naise vas-
tu on esile toonud jagedasti kurva nähtuse.
Ameeriklane on nõrkuseni järeleandew naise
vastu. Ta ei saa temale midagi keelata. Ennem
elab ta üle oma jõu, kui keeldub täitma mõnd
naise soovi rahapuuduse pärast. Selle tõttu on
seal jagedased nähtused, et peale mehe äkilise
surma perekond jääb täitsa maranduseta ja seda
ootamatult, sest vägagi lahje elu pani kõiki us-

fuma, et pidi olema warandus. Elukinnitamine on väga läbi lõõnud ja selle waral elabki perekond jarnajel puhul.

Nii on Ameerika abielumehe suurim woorus ühtlasi ka ta suurim nõrkus ja Ameerika naiseft oleneb, et ta jeda furjasti ei tarwitaks.

KROONIKA

E. S. S. „Tõuterwis'e" abiellu nõuande tegewuseft.

Terwisshoidlik nõuandla awati 21. 11. 27. a. Tartus ja on esimene Rakki riiges. 1928. a. awati teine nõuandla Tallinnas.

Nõuandla sihtis on: 1) abiellujate tehaliise, waimlise seisukorra ja wõime selgitamine; 2) nõuande abiellujatele järestulewa soo tõulise wäärtuse suhtes; 3) aruame seksuaal küsimusis, eriti noortele puberteedi ajajärgus; 4) juriidiline nõuande wallaslastele alimentide kohtulikul nõudmisel ja 5) geneoloogiliste uurimiste teostamine.

Terwisshoidlikes osas annawad nõu naisarst D. Wladisjow ja dr. H. Wladisjow. Eriteadlastena on lubanud nõuandla patsiente wastu wõtta prof. prof.: Waldroof, Miländer, Lüks, Ruusep ja Brestowsty ning dr. dr.: Sõber, Karast, Sinke, Wäärji, Raud ja Anon.

Wallaslaste alimentide asju ajab digusteadlane pr. Grüntal-Posta.

Geneoloogilist ehk suguwõjade uurimist on meil tänini harraastanud waid endised mõisnikud. Geftlas-test on ainult ühtikuid see küsimus huwitunud, ometi peaks sellele rohkem rõhtipanema. See tõstab meie inimeste euefetummet ja paneb neile peale suurema kohustusejunde. Meie oludes on üldiselt wõimalik esinawemaid findlaks teha 7—9 põlwe wäffel.

Geneoloogiline uurimine nõuab suurt wilumust ja arhivide tundmist. Selleks on leitud ka wastawad istud, kes selle töö ära tewad mõõdaka taru eest.

Nõuandla ajub Linna Kooliambulantsi ruumes, (Bildl tän. 8 uks 6.) ja on awatud teisipäewiti kella 6—7-ni; nõuande on maksuta.

Esimisel tegewuse aastal on nõuandlas käinud 104 isikut 130 korda ja 1929. a. 123 isikut (iive 15,5%) 157 korda (iive 18,0%). Seega on nõukülijate arw suurenenud, olgugi, et Tallinnas awati weel teine nõuandla.

Nõukülijaid on käinud kõigist maakondadest, Tartumaalt ühes linnaga ja alawitaga 48,8% (47,1%) siugudes eelpool alati 1928. a. arwud), Tartu linnast eraldi aga 28,5% (27,1%). Teistest maakondadest on käinud 2—12%; maalt üldise 35—40%. Eftitadud on kõik elutused ja hariduse suhtes kirjaoastamatutega alates lõpetades ülikooli lõpeta-

nutega, täib rohkem jisti haritlasi. Wastuseft on käinud 16—20. a.: naitji 6,8% (4,5%), mehi 14,0% (12,9%); 21—30. a. naitji 46,6% (60,0%), mehi 46% (27,8%); 31—40. a. naitji 24,7% (14,0 protj.) mehi 24,0% (37,0%); 41—50. a. naitji 9,6%, mehi 12,0% (9,3%); 51—60. a. ja wauus teadmata, naitji 12,3%, mehi 2,0% (11,1%).

Wisiidi otstarbel wõib jaotada nõukülijaid kahte pea liiki; abiellulised 41,5% (43,3%) ning abiellujad ja muud 58,5% (53,7%). Abielulist wõib liigitada omalorda kolme rühma. Eftimest rühma huwitab küsimus, kas wõib lapji saada, jekt nad on põde- nud suguhaigusi ehk kannatanud halwa kuulmise, suhturhaiguse, waimuhaiguse ja teiste terwisliste ri- tete all.

Teine suurem rühm küsib mis pärast ei saa lapji. Sigiwõimetuse põhjusjeks on olnud munajarjade, ju- hede, emakoja põletik, emaka ebaloornulikud ajendbid, juhede läbistamatus, meestel munandite põletikud, suguwõimetus jne.

Kolmanda rühma moodustawad väga mitmekesi- sed wead ja rikked, kuuriiete pundumine, nuri-sünni- tused, juguelu ja raseduse terwisshoid, ebanormaalne sugutung meeste juures, mille all kannatawad eriti naitjed, raseduseft hoidumine tuberkuloosi, suhkru- ja waimuhaiguste puhul, sigiwõimetus tegemine jne.; sigiwõimetus on tehtud niti röntgeni abil kui ka ope- ratiwuseft teel. Lawja ülekaamatuid wastusi teeb wai- muhaigete steriliseering ja neile aborti tegemine.

2. liit — abiellujad on käinud peamiselt terwis- lise tõlbulikkuse selgitamise otstarbel abiellumisejeks. (naitseft 53% ja meestest 37,8% 2. liigi arwust soo järele).

Sita rühma kuuluwad tuberkuloosi-, südame-, silma-, suhkruhaiged, ebanormaalsed suguorganid, sugulusabiellud, sigiwõimetuse kahtlused jne.

Waimuhaiguste pärast on käinud meestest 16,2% ja naitseft mitte ühtki.

Põetud suguhaiguste tõttu on käinud 15,6% naitseft ja meestest 10,8%.

Käsitamalusjega on selle liigi meestest käinud 166,2% ja naitseft 3,1%; rõhuw meeste ülekaal!

Suure ja perwers sugutung, raseduseft hoidumi- se, aborti tegemisjega jne. on käinud ainult naitjed 28,2%.

Naisorganisatsioonid tunnevad kaaja Lydia Koidula põrmu kodumaale toomisele.

Endijele kirjaks annetas Narva Naiselts Lydia Koidula põrmu kodumaale toomise fondile 130 krooni. Kuna meie naisorganisatsioonid on kohvad, nii ka Narva Nais- ije juuri aravanduji ei oma, korraldas Nais- jelts peo jelleks otstarbeks. Olgu jee eestujaks ka teis- tele organisatsioonidele! Seft fond peab veel palju kashvama, enne kui mõib teostuda meie, naistele, nii armas karvatus — tuua kodumaale, mida ta nii väga armastas, meie juurima ja filmapaijvama naije põrm. Kuna Lydia Koidula mälestus on armas fogu meie rahvale, tema tähthjus üldrahvuslik, tahaks loota, et kõik meie kultuurilised organisatsioonid, ka need, kus mehed ütlekaalus, aitavad ainelijselt kiind- luskada põrmu ütletoomist.

Minni Kurs-Oleff Tartu linnavalitjufe liikmeks valitud.

M. Kurs-Oleff, Naisliidu juhataje liige ja Naiste Hääle tugejatele tuntud meie ajakirja kaastöölaine, valiti hiljuti Tartu linnandunikuks ja tema kätte ühaldati hooldehandeotakonna juhtimine. Pr. Oleff on teine naislinnandunik Gestis, kuna Tallinnas juba pikemat aega töötab samal kohal Alma Ostra-Dinas. Kuna pr. Oleff juba kama aastaid põhjalikult tegemist on teinud hooldehande alaga, on kindel, et ka omab väga head eesteadmised oma uue ametala jaoks. Soovime temale siin kohal jõudu ja püsivust oma uneks vasteks ja vastutusrikkaks tööks!

Rahvusvahelise Naisliidu häälekananja pidunumbris kirjutus eesti naije üle.

Wiini peatöösokoleku puhul andis Rahvusvaheline Naisliit välja oma harilikku jõunumbele pidunum- brina väga kujukas välimuses. Pidunumber on pühen- datud kstfikute maade filmapaijvamaiste naistele, kes jeal tegutjenud viimasse viielümne aasta jooksul. Kuna numbril ruum püvatud, on sinna mõdetud 12 riiki, kes jeal ehtatud oma kähkamate naiste eluloov ja pildiga. Suure vahuldustundega märgime siin, et ühiskütkide, Sakjamaa, Rootsi, Inglisima, Austra- lia, Prantjusmaa, Austra, Greeka, Lõuna-Aafrika ja India kõrvol jeal on ehtatud Gestis. Nii juurte ja rahvusvahelisel tuntud naiste kõrvol kui Ellen Key ja Leonora Duse, on jeal pikem kirjutus Lydia Koi- dula üle ühes tema pildiga. Etuukoortjatajaks on Vino Kallas, mis meile küllaldaeselt kindluskab, et kirjutus on huvitav ja kaunis ning, peame jeda uhtufega kin- nitama, Koidula pea on üks huvitavamaist ja kau- nimast termes jelles huvitavas naisetjälkis.

President Majaryk ja naisküsimus.

Üheshooslovaakkia presidenti Majaryk'i 80-aastase pünnipäeva puhul toob tsheshhi naisõpetajate hääle- kandja kookivõtte presidenti arvavimestest naisküsi- musje kohta. Kuna Majaryk'i ühdijselt peetakje ühes

tänapäeva juuremaks ja kaaluvamats ijtuts, on tema arvavimised fogu maailma naistele, nii ka meie, huvitatavad.

President Majaryk on alati pooldanud naiste po- lititilist ühediguskust. Ta ütleb jelle kohta: „Mis puu- tub poliitilisele elu, siis peab naine jellest oja võtma jamuti kui mees. Elu on juba tõendanud, et naijed juundavad olla poliitilijelt teguvad. Kui nad jeda jenini juuremat määval olnud ei ole, siis jellepärast, et poliitika jenini oli vana militavismari jäämus, põh- jenes vägivallale. Samuti nagu naijed polatud jõe- javäes, ei olanud neid ka poliitikas. Aga kui poliitika jaab teadujeks, ühisköudlike elu juhtimijeks, kui ta on moraalne, siis algab ka naiste ojavõtt poliitikast...“ Naije vaimliste omaduste kohta ütleb Majaryk: „Elu tähelepanekil avaltemijel ei näe ma mingit vahet mehe ja naije mõistufe vahel ja ma üjuu kindlasti, et naine omab kõik mõimed vaimlike ja teadustiku töö jaoks, et ta mõib olla profesjor, arst jne. Seldakse küll, et naije mõistus on vähem mehe omast, kuid kujagil pole jee nähtav. Näha mõib ainult, et mees valitjeb paljudel kohtadel, kuid need on ka oma jõuga vägivallajelt otupeevunud. Et jee aga tõestats ta juuremat mõistujt, jeda ma ei üju.“

Kodu ja töö küsimuse arutamijel arvustab Majaryk teravalt valitjefvat arvavimist, et kodu peab olema mehele mugavufe istitundiks. Ta ütleb: „Meil, Tsheshhis, ja mitte ainult meil, vaid ka Sakjamaal ja mujal, püsivad küsje kodu kohta vananenud arva- mised ja eriti keftikstides valitjeb arvavimine, et kodu seftab vaid majapidamijes, ehtjoores mehe toinamijes; et naine peab olema mehe teenija ja töögütädrul... See on puhtmajanduskil waade, jellel pole midagi ühijt kodu mõistega. Selle põhjus pole ka mitte jee, et naine armastab koea. Mõned naijed teevad jeda heameelega — ma tunnen ühikooli haridufega naiji, kes heameelega keedavad, õmblevad — end pühenda- vad kodu majapidamijele. Kui naine jeda teeb hea- meelega — siis on jee loomulik. Aga jeda ma ei üju, et kodu kui niijugune jelle all kannatab, kui naije tööpöid on väljaspool kodust majapidamijst ja ka jeda ma ei üju, et mehe ja naije vahelõrd jelle all kannat- aks, kui naine ei ole mehele töögütädruliks. See on pigemini raha küsimus, jee on vana eelarvamaine. Kui naijel on töö väljaspool kodu, siis kähendab jee, et ta on vaimlijelt ijejeftev, mehe vahelõrd temaga muutub ijegi paremaks... Tsejeisvad naijed heida- vad onejst orjamärgi.“

Naije mõju perekonna kõbliljele taajapimale ja avaliku elu puhtufele ijeloomustab Majaryk järgmi- selt: „Naine peab ije olema kõbliljelt puhjas; kui te- mal peale jelle on tõline huvi oma ümbrufe, pere- konna, kogukonna, oma rahva, teiste rahvaste vastu, kui ta õpib tundma oma ümbrust ja on praktiline, siis on ta mõitja. Tänapäeva naine peab olema at- tiivne, peab arvavikult ehtinema. Ja jelleks on tarvi- lit, et ta ei lajeks end heidutada tagurlike meeste

ja naiste poolt. Nemastus, mida kuulutas Kristus, pole mitte äitsõiditus, pole mitte allumine, vaid jee on tegovus, kindlus, otsusvõime, julgus ja tarbekorral mõttlus: mõttlus, mitte aga vägivald. Mõttlus ka tagurkusega, mitte ainult meeste, vaid ka naiste omaga. Sõalpool ja alasti on teruendaval edul talis- tujeks tagurkus — nii hästi mees- kui ka naisjoo ajast maha jäänud ehitajate näol. Varaste ja ande- jukate eest kaitleb neid politsoi; kuid meie oleme mõi- metud seifaku ees, tegemistuse ees, nõudanimetatud heade inimeste ees, kes oma äitsõiditusega, alaltje ar- vustantitega ja oma jaanatusjega talistavad iteboh- tujest inimkonna edu.

Naije kutsetöö ja abielu Inglismaal.

Inglise naisametnikkude büroo peajektär Do- rothy Evans teletab viimases büroo aastaruandes, et Inglismaal väga paljud naisametnikud on jekaja abielus. Majanduslised põhjused juurivad neid maha jalgama oma abielu, kuna jee abielumaijed on alaltijes hädaohus, et neid vallandatakse. Kuud teifelt poolt on jee abielu ja itshine majapidamine mõimalkil peaaegu ainult jef juhujel, kui mõlemad abielupooled teinivad. Sagedasti on mees ja naine ametis ithes

ja jamas asituses, mis ju ka loomulik, jef jee mõisli tekkida tubvuis, mis viis abielumitjele. Kui mees jee abieluõrgenduse, juuritatke aga naine ametist lahtuma, mis ajetab mõlemad abielupooled jagedasti halba ma- janduslikku olukorda. Mii on inglise naisametnikule abielu mäingi „sakakaup“.

Itsehhojlowakkias naistele kohtuniku kutje awatud.

Itsehhojlowakkia kohtuminister on märid teostanud oma juba mõne aja eest antud lubaduse, awada nais- tele tee kohtuniku kutjele. Sitjuti mõeti 4 naijt wastu kohtuameti kandidaadiks.

Schweitsi naijed jatkavad mõitlust häälediguse eest.

Kuigi itil jenijed Schweitsi naiste piüübed jaada poliitilijelt ithediguskisteks meestega, on äpardunud, ei kaota nad lootust, et nende tahtmine kord teostub ja jatkavad juure hooga mõitlust poliitilijele ithediguse- luse eest. Mii andsid nad hiljuti ära liidunõukogule palwetirja, millel oli 249.000 allkirja. Schweitsi juh- tinwad mehed on awaldanud lootust, et naiste joom wiit warsti koostub, jef itla nõhsem mõidab pinda aruõamine, kui wäätuslik on naiste koostöö hooles- kande- ja taswatuskõimustes, jantuti tooli alal ja omawalitjustööös.

Väljaandja: Eesti Naisliit.

Vastutaw toimetaja: Marie Reisik.

E. Naisliidu ja Maanaiste Keskeltsi

loterii tähed

müügil igal pool.

Hind 1 kroon.

== Peavõit 10.000 kr. ==

Ennekuulmata hulk preemiaid müüjatele, nael kulda jne.

Tellimisi isiklikult kui ka postikaudu võe- takse vastu loterii toimkonnas, Rataskaevu tänav 22, äripäeviti kella 9—3.